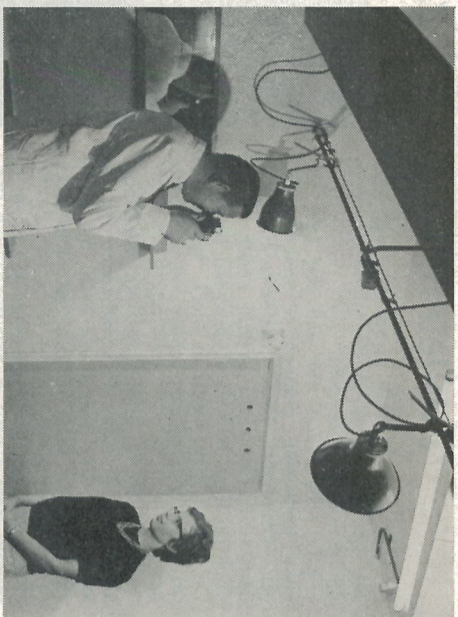

Ze staan er geknipt op!

Sinds mei van dit jaar hebben verschildende Haagse werknemers kennis gemaakt met de fotostudio van Van der Heem. Besschen door het felle licht van 2 foto-lampen voldeden zij aan het vriendelijke verzoek van de heer W. A. van Leeuwen hem even aan te kijken. Deze drukte op het knopje van zijn Adox kleinbeeldcamera en de pastoto was gemaakt.

De pastoto's zijn bestemd voor de afdeling Personeelszaken, die de personeelsgegevens van de werknemers graag gecompliceerd ziet met een foto van betrokkenden. Vroeger werden de nieuw in dienst tredende personeelsleden verzocht hier zelf voor te zorgen, thans worden ze in eigen bedrijf vervaardigd.

Leeuwen, garterobbevakker van het hoofdbouw Maanweg. Iedere woensdagmiddag ontvangt hij 15 à 20 personen in de garterobe, waar een kleine studio is ingericht. Achter elkaar verschijnen zij voor de lens. Het ontwikkelen en afdrukken behoort niet tot zijn taak; dit vindt buiten het bedrijf plaats. Wel voert hij de administratie, hetgeen een secuur karwei is. Van de nu 230 gemaakte foto's zijn de negatieven onder zijn berusting.

Met veel enthousiasme heeft de heer Van Leeuwen deze taak naast zijn normale bezigheden (toezicht en onderhoud garterobe, voorziening op de toiletten van closeuptoilet, zeep en handdoeken in de handdoekautomaten) op zich genomen, en over de resultaten is men zeer tevreden.

RENTEKAART VERDWIJNT

De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft tegelijk met het wetsontwerp ter verhoging van de uitkeringen krachtens de Algemene Ouderdomswet en de Algemene Weduwen- en Wezenwet, een ontwerp van wet ingediend ter gedeeltelijke liquidatie van de Invalideitwet.

Nu de wettelijke bodempensioenen tot een sociaal minimum worden opgevoerd en de mindervaliden een redelijke uitkering krijgen krachtens de interimregeling, is het bestaanrecht van de huidige Invalideitwet vervallen. Deze Invalideitwet, die reeds lang was verouderd, zal geleidelijk worden geliquideerd, hetgeen echter nog minstens twintig jaren zal duren.

Het wetsvoorstel tot gedeeltelijke liquidatie bevat allereerst de bepaling dat geen nieuwe rentekaarten (circa 60.000 per jaar) zullen worden uitgereikt. Vervolgens zullen met ingang van 1 januari 1965 geen zegeltjes meer op de bestaande rentekaarten behoeven te worden geplakt. De administratieve rompslomp verbonnen aan dit zegeltjes plakken komt dus te vervallen en zal zowel voor het bedrijfsleven als voor de Raden van Arbeid een belangrijke werkbesparing betekenen. De premiebesparing voor het bedrijfsleven — 75 miljoen gulden per jaar — moet echter worden aangewend als hogere bijdrage voor de Algemene Ouderdomswet.

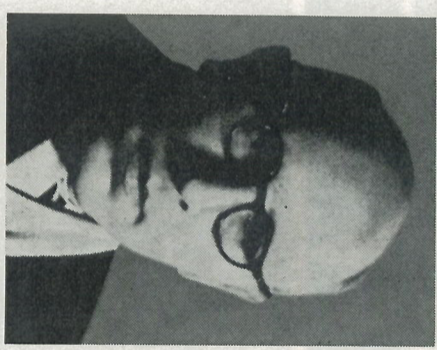
Het recht op ouderdomsrente ingevolge de Invalideitwet blijft gehandhaafd. De regering is wel voornemens bij definitieve liquidatie een deel van de renten af te kopen. Zij denkt daarbij aan degenen, die jonger dan 35 jaar zijn en aan de ouderen, voor wie de ouderdomsrente minder dan f 60,— per jaar zou bedragen.

De arfkoopsom zal dan gelijk zijn aan het bedrag van de betaalde premies. Voor diegenen, die ouder zijn dan 35 jaar, zal de arfkoopsom met rente worden verhoogd.

Het recht op weduwenrente zal na 1 januari 1965 niet meer ingaan op 60-jarige leeftijd maar op 65-jarige leeftijd.

Het recht op wezenrente krachtens de Invalideitwet komt na 1 januari 1965 te vervallen. Lopende weduwen- en wezenrenten blijven echter gehandhaafd.

In memoriam W. Wijenberg

De heer W. Wijenberg, algemeen procuratorhouder van Van der Heem Internationaal N.V., kwam 16 jaren geleden op 40-jarige leeftijd in onze dienst. Van den beginne aan deed hij zich kennen als een rustige werker, die onopvallend, maar geleidelend zijn taak vervulde. Hij stelde hoge eisen, niet alleen aan anderen, maar ook aan zich zelf. Zijn toewijding aan zijn werk was voorbeeldig, zijn nauwkeurigheid uniek. Spoedig verwierf hij zich door deze voorkefelijke eigenschappen een belangrijke plaats in onze exportorganisatie, die toenam met de groei van de zaken.

Hij was een man van weinig woorden, die zich nimmer op de voorgrond drong en zich alleen liet gelden als het volgens hem absoluut nodig was. Hij was een van de weinigen, die altijd geconcentreerd kon werken, niet slechts op kantoor, maar ook thuis, vaak op vrije dagen, ongevraagd, als hij dat nodig achtte.

Voor hen, die door de schil van zijn geslotenheid konden doordringen, was hij een vriendelijk man met een verrassend gevoel voor humor en vaak kwam hij, onopvallend als steeds, een lans breken voor iemand die het moeilijk had en dan bleek hoe groot zijn belangstelling feitelijk was voor „zijn“ mensen.

Zijn plotselinge heengaan, zaterdag jongstleden, betekende voor Van der Heem een schier onherstelbaar verlies, niet alleen door de functie die hij bekleedde, maar vooral wegens het voorbeeld dat hij stelde in zijn werk. Wij zullen hem zeer, zeer node missen.

F. de Hartog.

het v.d.H.-tje

WERELIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGaan VAN VAN DER HEEM N.V. EN ANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr. 856
2 oktober 1964

Haags Gemeentebestuur op bezoek

Dinsdag 22 september brachten 's middags de heren burgemeester en wethouders, een groot aantal raadsleden en de gemeentesecretaris van Den Haag een bezoek aan ons bedrijf te Den Haag.

De directe aanleiding tot deze excursie vormde het feit, dat het onlangs 25 jaar geleden was dat Van der Heem N.V. zich in 1939 als eerste fabriek vestigde in de toen juist ontsloten nieuwe Haagse industriewijk Binckhorstpolder.

Na door de directie, de heren I. C. Gussenhoven, F. de Hartog en Ir. P. G. Zaaier ontvangen te zijn, sprak de heer L. C. Gussenhoven het gezelschap een welkom toe. De heer Drs. C. A. A. van Luttervelt, chef van de afdeling Public Relations, hield vervolgens een algemene inleiding. Daarna sprak Ir. Zaaier over het productieprogramma en de personeelsvraagstukken.

De ontvangst vond plaats in de filmzaal van het Ontspanningsgebouw, waar een productieshow was opgesteld.

En stukje geschiedenis en wat cijfers.

De heer Van Luttervelt gaf een overzicht van het ontstaan en de groei van ons bedrijf en benadrukte dat Van der Heem de eerste industrie was die zich in de Binckhorstpolder vestigde. In het vervolg van het betoog werden enkele interessante cijfers genoemd, die wij ook u niet willen onthouden.

Bij Van der Heem Maanweg en de ENAF samen werkt ruim 10% van alle in de Haagse industrie werkzame mensen, de openbare nutsbedrijven niet meegerekend. De Haagse industrie onvalt momenteel 328 bedrijven.

Het bedrijf Maanweg verbruikt per jaar ruim 5 miljoen Kwh elektrische stroom; dat is ongeveer 1/3 van het totale stroomverbruik voor de openbare verlichting in de gemeente Den Haag. Het waterverbruik onder werktijd bedraagt 125 m³ per uur.

Kwamen wij als eerste in de Binckhorstpolder, aldus de heer Van Luttervelt, wij zitten er al lang niet meer alleen. Er zijn in deze wijk thans 109 bedrijven gevestigd met een gezamenlijk personeel van 6.350 mannen en vrouwen; dat is rond een kwart van de gehele Haagse industriële beroepsbevolking.

Tot slot verstrekte de heer Van Luttervelt nog het interessante gegeven dat onze afdeling Inkoop in 1963 bij Haagse leveranciers bestellingen heeft gedaan voor een bedrag van ongeveer 10 miljoen gulden. Tellen wij daarbij op de lonen en de salarissen die in dat jaar zijn uitbetaald aan in Den Haag werkzame werknemers, dan krijgen wij een totaal aan directe en indirecte bestedingen van enkele tientallen miljoenen.

Burgemeester Kofschoten in gemeentelijk gesprek met de heren Gussenhoven en Zaaier.

Toespraak Ir. Zaaier.

De heer Zaaier zette voor zijn gasten het eerst uiteen uit welke productiegroepen ons hele productieprogramma bestaat. Dit zijn: de RTG-groep, die radio- en televisieapparaten, grammofoons en andere opname- en weergeveparatuur vervaardigt; de

Vervolg pag. 3 kolom 1

Hartelijk dank!

Mijn hartelijke dank aan chef, collega's en Ziekentroost voor de aardige attentie tijdens mijn zieke ontvangen.

G. P. W. Belt,
Construiebureau Telecommunicatie.

Aan de directe, chefs en collega's van Interneem, alsnede, het comité Ziekentroost. Dank ik mijn oprechte dank voor de vele bijdragen van belangstelling en geschenken, gedurende mijn zieke ontvangen.

N. Gosselaar,
Interneem.

Langs deze weg wil ik directe, chef en collega's danken voor de cadeaus en attenties bij mijn huweljk.

G. M. L. van Balveren,
Spoelenfabriecage.

Mede namens mijn beide dochters en verdere familie dank ik directe, chefs, bazen en collega's heel hartelijk voor de vele bijdragen van belangstelling tijdens de ziekte en bij het overlijden van mijn man. Ook het Comité Ziekentroost onze welgemeende dank voor de vele attenties.

Mevrouw H. de Bruin-Schaafsma en kinderen.
Comité Ziekentroost zeg ik hartelijk dank voor de bloemen en tijdschriften die ik tijdens mijn ziekten mocht ontvangen.

J. W. Maaskant,
Machinale Houtwerking.

Langs deze weg dank ik comité Ziekentroost voor de mij betoonde belangstelling, in de vorm van een bloemstukje, tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis onderhouden.

I. Noppen,
Rationmontage.

Goed gedacht hr Agterberg

Een prachtige beloning is enige tijd geleden de heer M. P. Agterberg, werkzaam op de afdeling Metaawa Afstederdijk Utrecht, uitgereikt. Hij stopte in de Ideeënhuis een voorstel om de vervaardiging van kortsluitingen anders te laten geschieden.

Hij schoot daarmee precies in de roos en als beloning werd hem de flinke beloning van f 150,— overhandigd. Hoewel daartoe wel pogingen zijn ondernomen, was het ons helaas niet mogelijk een goede foto van deze overhandiging te bemachtigen.

Heer Agterberg, gefeliciteerd met het door u behaalde succes.

PUZZEL

Knip deze stukjes uit, of doe dat na ze overgetekend te hebben, en leg er dan een zuiver vierkant van. Zend de tekening in zoals ze dan is ontstaan.

Oplossingen moeten uiterlijk woensdag 7 oktober in het bezit zijn van mevrouw Hartsuiker, redactie VDH-tje Den Haag. De volgende prijzen zijn beschikbaar: 1e prijs f 15,—, 2e prijs f 10,—, 3e prijs f 7,50, 4e, 5e en 6e prijs f 5,—.

Nr. 130

Een vriend en medewerker ging heen

Tot mijn groot leedwezen heb ik het bericht vernomen van het plotselinge overlijden van de heer W. Wijenberg, die mij van 1948 af in mijn werk terzijde heeft gestaan als een trouwe vriend en medewerker.

Zijn grondige scholing in zijn vroegere werking, zijn organisatievermogen, zijn plichtsbeseft tegenover de zaak, zijn wijze van omgang met zijn ondergeschikten, zijn ontkennbaar karakter en zijn gevoel voor rechtvaardigheid hebben de heer Wijenberg gemaakt tot een door allen gewaardeerd collega.

Hij stierf in het harnas, zoals hij het zou hebben gewild. Veel te vroeg helaas voor ons allen, maar vooral voor zijn weduwe, mevrouw S. J. Wijenberg-Dijkstra, naar wie onze gedachten nu voor alles uitgaan en die zich verzekerd mag weten van ons aller medeleven.

A. Cronheim.

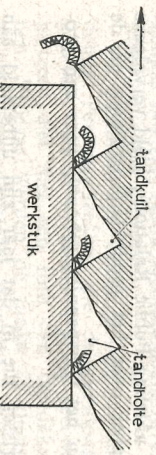
De vijl als basisgereedschap voor metaalbewerking

Van der Heem is een elektronisch bedrijf en geniet in dat opzicht haar grootste bekendheid. Men zou daarbij kunnen veronderstellen dat metaalbewerking een minder grote rol is toebedeeld in de activiteiten van onze onderneming. Niets is minder waar: er worden op het gebied van metaalbewerking in de ruimste zin opmerkelijke dingen gedaan bij Van der Heem. Stempelmakers, gereedschapmakers en fijnhandwerkers hebben hun vakopleiding in de Bedrijfschool ontvingen, onder toezicht van de Bemeetschikking.

In bovengenoemde opleiding speelt de vijl nog een belangrijke rol en is het goed hanteren daarvan een doorgaande eis.

Het is de schrijver van dit en een volgend artikel een groot genoegen gebrukt te mogen maken van een aantal gegevens uit een interessant artikel van de heer P. C. Schot, assistent in het Laboratorium voor Werkplaatstechniek aan de Technische Hogeschool te Delft en verschenen in Polytechnisch Tijdschrift. Dit artikel behandelt op boeiende wijze de geschiedenis van de vijl door de eeuwen heen.

De vijl is één van de oudste verspanende gereedschappen en het merkwaardige is wel dat het principe van de kap sedert 1400 ongewijzigd is en nu nog steeds wordt toegepast. Want toen gold, evenals nu, dat er door het kappen snijdende tanden ontstaan, die door vorm en plaatsing het mogelijk maken spanplafjes af te nemen van zachte tot vrij harde materialen.

1. Spanberging in de tandholte.

In fig. 1 zien we een voorbeeld van de verandering en de wijze waarop de spanen ontstaan en worden afgevoerd. De vijl heeft, in de hand van de vakman, veel bijgedragen tot de ontwikkeling van gereedschapswerktuigen.

2. Bronzen vijl met Kreta, ca. 1500 v. Chr.

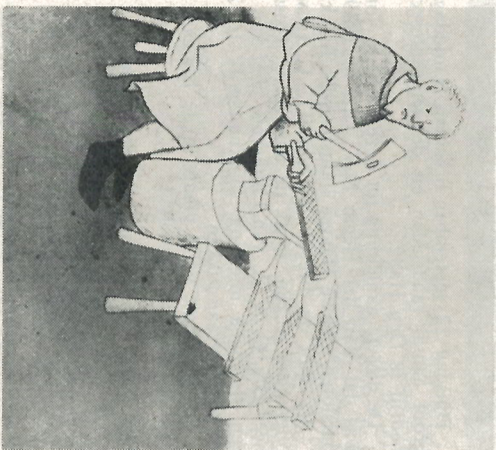
Historisch overzicht.

De vijl behoort, met de boor en de hakbeitel, tot de oudste verspanende gereedschappen voor de metaalbewerking. Men noemt als oudste vindplaats het eiland Kreta (1500 v. Chr.). De daar gevonden vijl (fig. 2) is nog uit brons; de eerste ijzeren vijl is van ca. 670 v. Chr. (fig. 3) en is gevonden in Egypte. Omstreeks deze tijd begon in Europa het ijzer de plaats van het brons in te nemen. Een zeer belangrijke overgang, daar het „ijzer“ een van de weinige metalen is, waarvan men een goede snijkant kan maken. Gezien het ontbreken van gereedschapswerktuigen moet, naast de smedhamer, de vijl bij deze overgang een belangrijke rol gespeeld hebben.

3. Rasp en vijl (onder) uit Egypte, ca. 670 v. Chr.

Omstreeks 1100 vermeldde de Duitse monnik Theophilus hoe men vijlen moest maken: na het smeden en vlakken werd de vijl met een tweesnijdende kaphamer van tanden voorzien (zoals in fig. 4) en gehard.

4. De Neurenberger vijlknapper Cuntz aan 't werke (1490).

In de 15e eeuw was het vijlknappen een ambacht geworden; in Neurenberg was een gilde met voorschriften voor de opleiding en eisen voor de meesterproef. Van de

Vervolg pag. 4 kolom 1

BEZOEK IN SNEEK

De Nederlandse Vereniging van Radio-detailhandelaren, afdeling Friesland, heeft op 7 oktober een studiefac in Sneek. Onder anderen zal Drs. C. A. A. van Lintvelt, chef van onze afdeling Public Relations, 's morgens spreken over „De E.E.G., karakter en consequenties“, 's middags zal een bezoek aan Van der Heem in Sneek worden gebracht.

Nieuwe E.H.B.O.-cursus

Binnenkort zal in Den Haag weer een cursus EHBO worden gegeven. Onder leiding van onze bedrijfsarts, dokter R. de Wit, en instructeur P. P. de Tombe kunt u leren wat het betekent „Eerste hulp bij ongelukken“ te verlenen.

De lessen zullen iedere vrijdagmiddag van 15.00—17.00 uur worden gegeven. Indien u er belangstelling voor heeft, kunt u zich telefonisch opgeven bij de administratie van de Bedrijfsgezondheidsdienst (toestel 501), Bedrijfsgezondheidsdienst.

De heer E. A. Mos, spuitgiets-matrijzenmaker in de Gereedschappmakerij te Den Haag, is op 7 oktober 12½ jaar bij Van der Heem. Dit heuglijke feit zal natuurlijkerwijs niet geheel ongemerkt voorbijgaan. Wij feliciteren hem hierbij met zijn jubileum.

De heer S. Poortier, werkvoorbereider op de afdeling Bedrijfsbureau Telco, Den Haag is woensdag 7 oktober a.s. 18½ jaar bij ons in dienst. Wij wensen deze jubilaris een prettige viering toe.

SPEL en DANS in Utrecht

Voor vrijdagavond 16 oktober a.s. heeft de Ontspanningscommissie Utrecht een **Bingo-Dansavond** georganiseerd.

Medewerking verlenen: het dansorkest De Heemsters; de heer C. Brand (Den Haag), zang; de heer N. Braas (Utrecht), elektronisch orgel.

Afwisselend zal er ongeveer 20 minuten worden gedanst en 20 minuten Bingo (ofwel Klein) gespeeld worden. Voor het Bingo-spel zijn aantrekkelijke prijzen beschikbaar gesteld. De avond wordt gehouden in de kantine Abstederdijk.

In verband met de plaatsruimte is het noodzakelijk dat vooraf kaarten worden gekocht. Deze zijn vanaf 5 oktober verkrijgbaar bij de heren portiers tegen de prijs van f.1,—. Deze toegangskaarten geven tevens recht op enkele consumpties. U bent van harte welkom. U kunt 1 Aanvang 8 uur precies. Sluiting ongeveer 11 uur.

Ontspanningscommissie Utrecht.

Haags Gemeentebestuur op bezoek (vervolg pag. 1)

EHT-groep, de groep van de elektrische huishoudelijke toestellen; de Solexgroep en de productiegroep Elektronica, die telecommunicatie- en andere elektronische apparatuur vervaardigt.

De heer Zaaijer gaf een uiteenzetting over de groei van het ontwikkelingswerk in de verschillende groepen en de belangrijkheid van de verschillende groepen in het gehele productiepakkelt.

In het tweede deel van zijn betoog vertelde de heer Zaaijer iets, zoals hij zei, over de mensen die al deze zaken bedenken, maken en verkopen. In ronde getallen uitgebracht, hebben wij op het ogenblik 3.200 werkmensen, waarvan er 2.200 aan de Maanweg, 200 bij de ENAF, 600 in Utrecht en 200 in Sneek werken.

Vervolgens vertelde de heer Zaaijer dat wij 2 CAO's hebben, voor handarbeiders

Het gezelschap in de Gereedschappmakerij. De heer A. F. Messing, chef van deze afdeling, laat een rotor- en statorstempel zien.

U ziet op de foto v.l.n.r. de heren A. F. Messing, Ir. P. G. Zaaijer, W. A. Rensen (raadslid), wethouder G. W. Hijkema, burgemeester Mr. H. A. M. T. Kolschoten, wethouder Mr. A. J. Dankeban, mevrouw Dra N. Ongerboer (raadslid), L. C. Gussenhoven, Drs. C. A. A. van Lattwerelt, mevrouw Mr. M. H. Walham.

en beambten, hoe deze in overleg met de erkende werkmensenorganisaties tot stand komen en wat de belangrijkste inhoud van de CAO's is. Ook het werk van de Ondernemingsraden, de afdeling Personeelszaken en het interne vakonderwijs werden door de heer Zaaijer toegeleefd.

Uiteraard stond de heer Zaaijer even stil bij het probleem werving van personeel en hoe Van der Heem tenslotte heeft moeten grijpen naar het instituut van vreemde arbeiders, omdat wij ondanks uitbesteding van werk bij een 20-tal instituten in Den Haag toch nog niet voldoende mensen hebben om ons programma af te werken.

Olympische Spelen 1964 en overwerkmaaltijden

Vier jaar van slapeloze nachten en doorwaakte dagen zijn weer voorbij. De Olympische Spelen 1964 staan op het punt los te barsten. Vele dagen en dagenbladzakken lang zal een lawine van gegevens over ons heen komen. Gegevens over tijden, hoogten, afstanden, gewichten en wat dies meer zij. Wij zullen weer verplicht worden mee te leven met het wel van de winnaars en het wee van de verliezers. Speciale verslaggevers en correspondenten zullen ons van minuut tot minuut het leven schetsen van onze helden en heldinnen. Hoe ze lopen, zwemmen, springen, gooien, trappen, slagen en eten.

Vooraf dat laatste onderwerp heeft al tijd de speciale aandacht. Wetenschappelijke uitgedokterde menu's zullen in onze dagbladen verschijnen. Want allemaal met de pot meeten is alleen voor ons gewone mensen weggelegd.

Of zouden wij dat ook de langste tijd hebben gedaan? Zou dat metrisch wel helemaal verantwoord zijn?

Soms als ik een enkele keer wel eens een overwerkmaaltijd nuttig, dringend onafwendbaar de angstige vraag zich aan mij op: kan dat nou allemaal maar zo? Als ik dan monteurs, bankwerkers, houtbewerkers, stappers, arbeidsanalisten en iemand van de Ponskaartenadministratie eensgezind andijfje met kotelet zie verorberen, dan duurt het niet eens tot de „appel toe“ dat ik me afvraag: wat zou de moderne voedingsleer hiervan zeggen? Maar de moderne voedingsleer zwijgt en de twijfel blijft. Toch zal ongetwijfeld eens de dag komen dat onze Bedrijfsgezondheidsdienst een onoverbidbare lijst haalt toeroept aan „de pot“. Eens zal de dag komen dat iedere functie of afdeling haar speciale voorgescreven menu zal kennen.

Voor de stampers zal het wel stamp-pot worden, voor bedieningspersoneel van de Galvano-, hangop, voor de plastic-

Rondleiding.

Verdeeld in verschillende groepen, werden de gasten door een aantal afdelingen van ons bedrijf rondgeleid. In de ontwikkelingsafdelingen had de ontwikkeling van de kleurentelevisie de speciale belangstelling van de bezoekers.

Met enkele foto's willen wij u een beeld geven van dit bezoek, een bezoek dat Van der Heem uiteraard erg op prijs stelde en dat voor het Gemeentebestuur ongetwijfeld belangrijk is in het directe contact dat het met wat er in de gemeente gebeurt moet hebben.

spuitgieters op de ENAF: hete blissen. Raapstelen zullen het verplichte menu vormen voor magazijnbedieners die het stoffmateriaal beheren en schokkers zullen ongetwijfeld de magen van Loon- en Salarisadministratie gaan vullen. Schorsenen tijkt me een typisch gerecht voor Personeelszaken, stoksvis voor onze Verkoopafdelingen, terwijl smijbriet van tijd tot tijd het menu van de Bedrijfsgezondheidsdienst zal versieren.

Dat de invoering hiervan heel wat interne mutaties tot gevolg zal hebben, staat als een paal boven water. Ook onze personeelsadvocaten zullen een andere taal moeten gaan spreken, want een toekomstige aanvraag zal zijn dop-erwtjes moeten laten staan voor een smetrijke hap hangop.

Blijft de vraag: voor wie wordt het: Haagse bluf?

N.N.

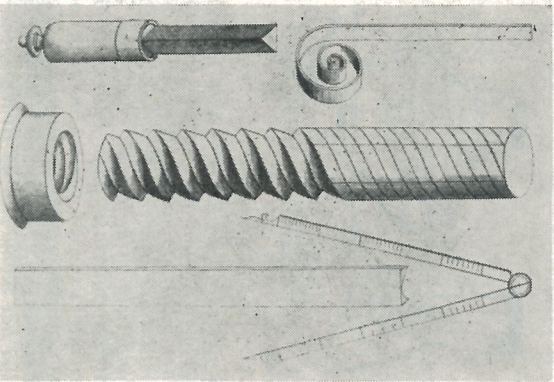

7 oktober a.s. is het 12½ jaar geleden dat de heer P. A. van Waasdijk bij Van der Heem Den Haag in dienst kwam. Hij is nu als tekenaar werkzaam op de afdeling Productie-ontwikkeling Maanweg. Onze gelukwensen.

VERVOLG VAN PAG. 2

verspanende gereedschapwerktuigen was alleen de draatbank in gebruik; deze was echter nog op het einde van de 17e eeuw grotendeels van hout.

Voor het nabewerken van ronde werkstukken werd de vijl gebruikt. Ook schroefdraad werd „gesneden“ met een driekante vijl. De uit 1365 daterende tekening (fig. 5) laat zien hoe de draadspil eerst netjes wordt voorzien van een schroeflijn en dan met de vijl wordt ingesneden.

5. Verspanning van schroefdraad met de driekante vijl (1565).

De vijl werd een onmisbaar instrument en men pijnigde zich het hoofd hoe het kappen van zo'n vijl — nog steeds een handbewerking waarvoor veel vakkenis werd vereist — gemechaniseerd kon worden.

Leonardo da Vinci, de grote schilder, beeldhouwer en natuurkundige, die van 1452 tot 1519 leefde, ontwierp omstreeks

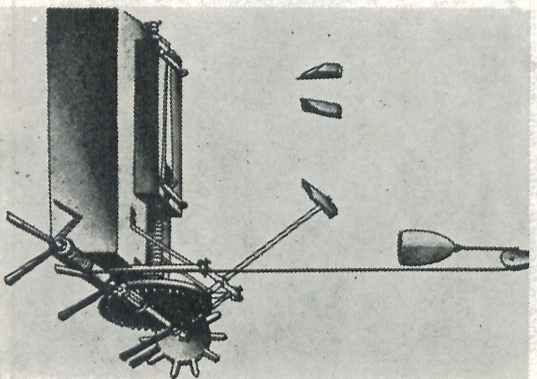
Oplossing puzzel 129

Horizontaal: 1. overal; 6. ekster; 11. per; 12. dopen; 14. Leo; 15. re; 16. Kellen; 18. me; 19. hor; 20. lam; 22. tram; 24. els; 26. Sont; 28. eg; 29. el; 30. at; 31. de; 32. geel; 34. sop; 36. pees; 38. ilk; 40. sol; 41. R.K.; 43. persoon; 46. M.O.; 47. den; 49. ratel; 50. toe; 51. eiland; 52. rommel.

Verticaal: 1. oprit; 2. veer; 3. en; 4. ader; 5. lol; 6. een; 7. knel; 8. tl.; 9. Eem; 10. roest; 13. plat; 16. kom; 17. ras; 19. hage; 21. model; 23. ree; 24. els; 25. sap; 27. nee; 32. garde; 33. lip; 35. oost; 36. pon; 37. stoel; 39. kern; 40. solo; 42. kei; 44. rad; 45. oer; 46. moer; 48. nl.; 50. l.m.

Prijswinnaars

1. (f 15.—) J. Mol, 2330.
2. (f 10.—) R. R. Groenboer, 2330.
3. (f 7,50) B. W. M. Zweekhorst, 3388.
4. (f 5.—) M. L. Lensen, 1522.
5. (f 5.—) J. Noppen, 2632.
6. (f 5.—) J. J. L. Dencher, 1527.

6. Kapwerktuig van Da Vinci (1500).

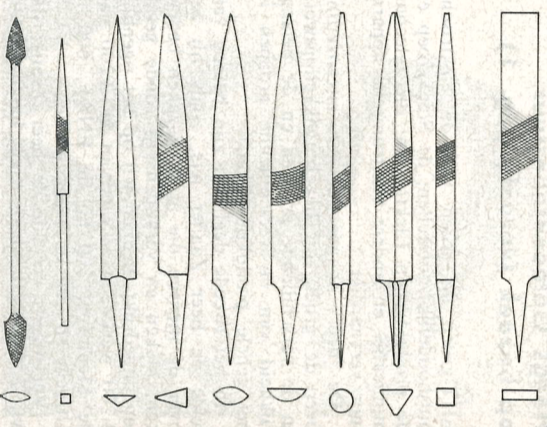
1500 een kapwerktuig (fig. 6) waarbij, na elke kapslag het werkstuk (de vijl) een tandje opschoof. Merkwaardig genoeg — maar dat geldt voor meer gemiale ideeën van deze grote kunstenaar en technicus — is van de praktische toepassing van dit kapwerktuig niets bekend. Het feit dat Da Vinci meer kunstenaar dan koopman was, zal hieraan wel niet vreemd zijn!

In het begin van de 17e eeuw werd opnieuw een poging gedaan een mechanisch kapwerktuig voor vijlen te construeren. Het was de Franse meester-slootemaker Mathurin Jousse, die hiern slaagde en wij zullen later zien wat deze ervan heeft gemaakt. We gaan eerst de vijl wat nader bekijken.

De vijl als verspanend gereedschap.

Proberen we een omschrijving van de vijl te geven, dan luidt deze ongeveer: zo een gehard stalen handgereedschap, waarmee het werkstuk-materiaal wordt weggenomen door reukken na elkaar volgende tanden die op spanloze manier erin zijn aangebracht door middel van het z.g. kappen.

In eenvoudige uitvoering zien we de vijl van fig. 1 over de gehele breedte hetzelfde profiel hebben (enkele kap). Zolang in de tandholte moet worden geborgen en kan ontwijken, of aan het einde van het

7. Viltvormen en benamingen; van boven naar beneden blokvijl, vierkante vijl, driekante vijl, ronde vijl of rattestaart, halfronde vijl, tongvijl, mesvijl, baretvijl, steelvijl en vormvijl.

werkstuk, of zijdelings omdat de tanden schuin in het viltblad zijn ingekapt. Het is duidelijk dat de vijl alleen in heengande richting materiaal „wegneemt“ en in deze richting druk moet worden uitgeoefend; in teruggaande richting moet de vijl heel licht over het werkstuk gaan en snijdt dan niet.

Er zou nog veel te schrijven zijn over de theorie van het vijlen; het VDH-tje is echter geen vakblad, zodat we dit de lezer(es) besparen. Vaststaat dat er heden ten dage een enorm assortiment vijlen bestaat, dat er diverse kapmethoden worden toegepast, dat er vijlen zijn voor harde en zachte materialen, voor grof en fijn werk (bas-tervijlen en zoetvijlen). Een voorbeeld van viltvormen en hun benamingen zien we in fig. 7.

Mocht uw nagelviltje er niet bijstaan, dan gelieve u te bedenken dat de vijl nog in tientallen vormen terug te vinden is in het dagelijks leven.

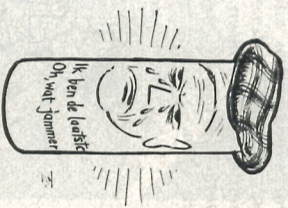
In een ander verhaal zullen wij zien hoe belangrijk de vijl voor de industrie wordt.

F. C. de Grijter.

DE

LAATSTE

Deze stofzuiger-ketel heeft voor de reurigheid een pet op. De heer Visser, chef van de afdeling Plaatsbewerking te Den Haag vond hem zo op zijn bureau. Op zijn afdeling zijn er enige honderduizenden van deze ketels gemaakt, maar de productie is deze week overgenomen door de huidige fabrikant van de handstofzuigers. De laatste ketel werd toen op deze wijze „versterd“.

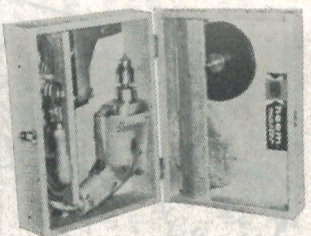
Hierbij wil ik ditrecht, ehrs, collega's en Ziekentrost danken voor de vele bewijzen van belangstelling en medeleven tijdens de langdurige ziekte en het overlijden van onze lieve man en vader Johannes van der Zalm. Mevr. J. van der Zalm-Klein.

het V.D.H.-tje

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr. 857
9 oktober 1964

De kip, het ei en de Heemmaster

„Waarom eten wij mensen zoveel eieren?“, „Een gekke vraag!“ zult u misschien zeggen. Maar het is mij niet zozeer om de vraag als wel om het antwoord te doen.

De volksmond wil namelijk, dat wij zoveel eieren eten omdat de kippen niet nalaten luidruchtig reclame te maken voor elk geproduceerd ei.

Toegegeven dat het productieproces iets anders verloopt en dat ook de producten niet vergelijkbaar zijn, een ding hebben wij als bedrijf met de kip gemeen: wij produceren. Maar daarmee zijn wij er niet. Willen wij onze „eieren“ aan de man brengen dan zullen wij moeten (laten) kaktelen. Met andere woorden: er zal op deskundige en overtuigende wijze reclame voor onze producten gemaakt moeten worden.

Voor het grootste gedeelte ligt de publiciteit rond onze producten in de bekende handen van de firma Stokvis. Over een van hun laatste reclame-activiteiten, die speciaal gericht is op onze Heemmaster, willen wij u graag het een en ander vertellen.

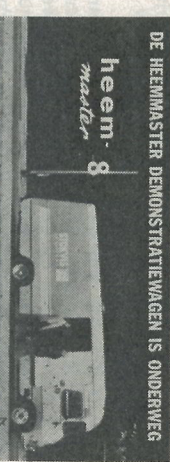
Eind augustus hebben alle Van der Heem handlarers een verkoopbrief ontvangen met de nieuwe prijs van de Heemmaster hobby-set. Daarna een tweede brief, waarin de handlarers iets wordt verteld over de demonstratiewagen die komt.

Zoals u op bijgaande afbeeldingen kunt zien, is door de firma Stokvis een demonstratiewagen ingericht, uitsluitend afgestemd op de Heemmaster hobby-set. Naast een aantrekkelijke en overzichtelijke uitslating van deze hobby-set met zijn vaak

nog ongekende mogelijkheden is er in de wagen een ruime mogelijkheid geschapen om demonstraties te geven.

In de reeds genoemde tweede brief wordt de handel dus alleen op de hoogte gesteld van het bestaan van de demonstratiewagen. Deze week wordt een derde mededeling verzonden, waarin wordt aangekondigd dat de demonstratiewagen onderweg is.

In het tijdvak van 7 september j.l. tot 4 december a.s. zal deze demonstratiewagen de 13 rayons, waarin Nederland is verdeeld, stuk voor stuk afwerken. Dat betekent dus één rayon per week. De belangrijkste handlarers worden in die week met de wagen bezocht. Om ook de overigen in de gelegenheid te stellen met de Heemmaster kennis te maken of de kennismaking te maken.

KLEINE BELEVENISSEN

Een van de aardigste dagtrochten die de Nederlandse Spoorwegen voor de natuurniemaar in haar programma heeft staan, is de wandeling door het duinreservaat van Castricum. Na de wandeling wacht de traditionele pannenkoek in „Johanna's Hof“ en het bezoek aan het Natuurhistorisch Museum.

Mijn vrouw en ik hebben er bijzonder van genoten en daar er nog wat tijd over was om de omgeving te bewonderen, liepen wij even later in de richting van de zeeweg.

Bij het passeren van een theehuis met speeltuin zagen wij opzij ervan een flinke haai, die op vernuftige wijze was omgetoverd tot een automatisch voor dranken en hartige hapjes. Terwijl wij even rondneerden, stapte gelijk met ons een man naar binnen, wiens kleding duidelijk het stempel Staphorst droeg. Hij keek eerst wat rond en ontdekte al gauw dat, wilde je iets eten, je eerst toch een of twee kwartjes in de automaat moest stoppen. Bij de bierautomaat bleef hij stilstaan. De glimlach van de „kenner“ speelde om zijn mond. Hij deed twee kwartjes in de gleuf en wachtte af. Hij wist niet dat je eerst een glas onder de automaat moest zetten. Hij bevestigde het pas toen het bier kwam en raakte toen gelijk in paniek. Om de vloed van het kostelijke gerisenaat te stuiten, drukte hij zijn duim op

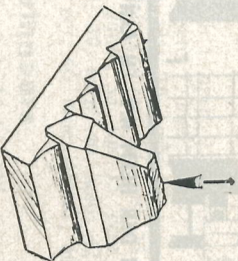
De vijl II

Het met de hand vijlen is nog steeds een van de moeilijkste onderdelen van de vakopleiding voor metaalbewerkers, maar ook één van de nuttigste. Met name het zuiver vlakvijen is een eis die voor de Bemeitel vakopleiding in de Bedrijfsschool primair gesteld moet worden, terwijl de vaardigheid in het hanteren van de vijl door de toekomstige vakman zover moet gaan, dat hij in staat is 2 vlakken op 0,01 mm evenwijdig ten opzichte van elkaar te vijlen.

Wij keren terug tot de begintijd van de vijlenfabricage. Het kappen is een spaanloze bewerking; een brede kappelblad wordt schuin in het oppervlak van het vijlblad geslagen met een kaphamer. Het materiaal wordt plaatselijk verdrongen en omhoogge-

In een vorig artikel hebben wij gezien dat de vijl als metaalbewerkgereedschap in de grjze oudheid al bekend was. De schrijver van dit artikel tuikt opnieuw in de historie, daarbij geholpen door de heer P. C. Schot, assistent in het Laboratorium voor Werkplaatsstechniek aan de Technische Hogeschool in Delft.

8. *Materialverdringing door kappen.*

8. *Materialverdringing door kappen.*

Zilver en brons voor Van der Heem-typistes

Het blijft nog steeds een prestatie om een half uur lang op topsnelheid te typen en dan niet meer dan een half procent fouten te maken. Aan deze eisen, die voor de Nederlandse Kampioenschappen Machineschrijven gelden, hebben 3 typistes van Van der Heem Den Haag voldaan.

Dat bleek zaterdag 3 oktober j.l. toen de prijswinnaars door de jury werden bekendgemaakt. Mevrouw D. Broekman, Directiesecretariaat, wist in de tweede klasse de derde plaats te bezetten met 372 netto aanslagen per minuut; een goede prestatie, vooral wanneer wij in aanmerking nemen dat zij al vier jaren achtereen geplaatst werd.

De bezetting van de eerste plaatsen werd haast een volledige VDH-aangelegenheid. Het is in deze wedstrijden nog nimmer voorgekomen, dat twee VDH-ers in de topgroep, de ereklasse, werden geplaatst. Direct na mevrouw Machwirth, kampioene, kwam met zeer gering verschil mevrouw H. Dekker van onze afdeling Inkoop met 476 netto aanslagen per minuut, terwijl mevrouw E. A. van Frankenhuyzen, Directiesecretariaat, een zeer goede derde plaats wist te bezetten met 472 netto aanslagen per minuut.

Van de zijde van de chefs van deze dames was er grote belangstelling voor deze geweldige prestaties. De heren Gussenhoven en De Hartog, beiden directeur, en de heer Klees waren bij de prijsuitreiking aanwezig.

Tien jaar geleden was Van der Heem nog niet op deze wedstrijden vertegenwoordigd; thans behoren twee dames tot de eerste drie en heeft één medewerkster in de tweede klasse een goede plaats gekregen. Uit deze vergelijking blijkt dat onze typistes reeds een hartig woordje meespreken.

Wij wensen vele jongeren toe dat zij in 1965 bij deze belangrijke wedstrijden van de partij zullen zijn. Dus . . . . . trainen.

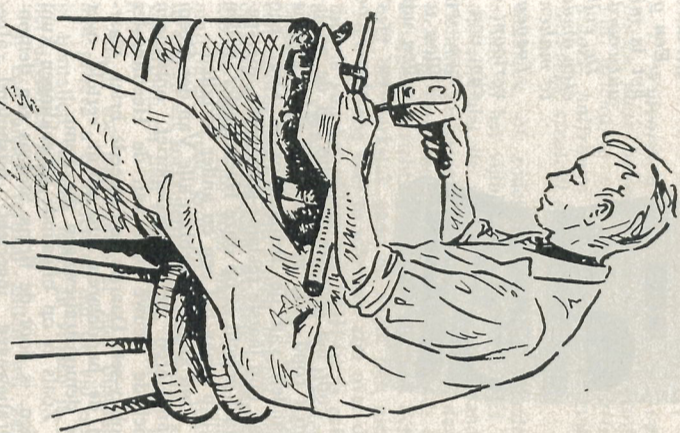
Onze drie typetentamen telmiddelen van hun chefs. V.l.n.r. de heer L. C. Gussenhoven, directeur, de heer Jac. Leutscher, Staf Administratieve, tenons jurylid, mevrouw D. Broekman, mevrouw H. Dekker, mevrouw E. A. van Frankenhuyzen, de echtgenote van de heer De Hartog, de heer F. Klees en de heer F. de Hartog, directeur.

2e kap wordt de 1e kap gedeeltelijk weggedrukt, er ontstaan over het gehele vlak snijdende puntjes.

9. *Kruiskap*

Een bewijs voor de moeilijkheid van het mechaniseren van de kapbewerking is wel het feit dat tot in onze 20ste eeuw het handkappen is toegepast.

10. *Het wit de hand kappen.*

De kapper had de vijl voor zich op een aanbeeld geklemd met behulp van twee leren riemen (fig. 10). Bij het kappen had de beitel steun en richting van de vorige tand. Ervaren kappers bereiken snelheden van 80—200 slagen per minuut. Er was zeer veel ervaring nodig om de kap op de juiste hoogte en regelmatig te krijgen.

Gaan wij na hoe lang het kappen van zo'n vijl duurt, dan komen wij bij 20 minuten per cm op een kapijd van 20 minuten. In 1925 nog maakte een geoefende kapper (in een werktijd van 10 uur!) een productie van 25 vijlen. In die tijd moest deze vijlkapper concurreren met de veel snellere machine, die het 5-voudige presteerde, een strijd die al spoedig in het voordeel van de machine werd beslist.

Mathurin Jousse was een Franse meesterslotemaker, die bovendien kon schrijven, een weinig voorkomende combinatie, die ons nu nog in staat stelt kennis te nemen van de vernuftige wijze waarop in oude tijden sloten werden gemaakt. In 1627 verschenen van zijn hand een leerboek over het sloten maken, waarvan een exemplaar in de Leidse universiteitsbibliotheek aanwezig is.

(Wordt vervolgd).

Ik denk altijd!

Deze opmerking is afkomstig van de heer F. van Leeuwen uit de afdeling Machine Houtbewerking te Den Haag. Samen met de heer B. Bijsterveld, van dezelfde afdeling, was hij bij de heer Lagendijk, bedrijfsleider Maanweg, geroepen om de beloning van de door hen ingezonden ideeën te vernemen.

Dat die beloningen niet gering zouden zijn, lag al opgesloten in het feit dat zij speciaal door de heer Lagendijk zouden worden overhandigd.

Bij het gesprek over zijn idee vertelde de heer Van Leeuwen dat hij er altijd op uit is verbetering in zijn werk aan te brengen.

Dat is een instelling die elke werknemer moet hebben. Niet alleen om er een beloning uit de Ideeënbus mee te krijgen, maar om de goede — wellicht de betere — gang van zaken in het bedrijf te bevorderen. Dan komt het voor dat het ene idee meer waard is dan het andere, hetgeen niets te maken behoeft te hebben met het vernuft, het inzicht van de inzender. Bij het vaststellen van de beloning door de Ideeëncommissie is de besparing het uitgangspunt. Voor de „goede gang van zaken” is natuurlijk ieder idee de moeite van het bedenken en het inzenden waard.

Welke ideeën deze keer?

De heer Bijsterveld was van mening dat de zaagloeslagen voor de bodems van de verschillende televisietoestellen veel te ruim waren berekend. Dit had ook al de aandacht van de leiding van de afdeling gehad, maar het voorstel van de heer Bijsterveld gaf de doorslag om deze kwestie op korte termijn aan te pakken. De besparing aan materiaal was dusdanig, dat de beloning voor de heer Bijsterveld f 250 bedroeg.

De heer Van Leeuwen werkt met de „Alteskõnner”, een machine die verschillende zaagbewerkingen tegelijk kan uitvoeren. Die machine kan dus alles, maar het menselijk brein zal moeten uitvinden wat hij allemaal kan. De man die er dagelijks mee omgaat zag toen een mogelijkheid om het afval van de bodems voor televisiekasten de veren te maken, die worden gebruikt voor het samenstellen van de kasten. Er moesten twee extra zagen op de machine worden geplaatst en het zou lukken. Zo eenvoudig als wij het hier stellen, was het natuurlijk niet. Maar het was qua besparing een beloning van f 165.— waard.

Vervolg pag. 4 kolom 3

Dubbel feest voor de heer G. C. Rijfkgogel

In een wel zeer feestelijke bijeenkomst op vrijdag 2 oktober j.l. is in het bedrijf Absterdijk te Utrecht de heer G. C. Rijfkgogel ter gelegenheid van zijn 40-jarig dienstverband, bij Leko en Van der Heem samen, gehuldigd. Deze huldiging had nog een bijzonder karakter omdat de chef van het kabinet van de Utrechtse burgemeester, Jhr. J. E. W. Twiss Quarles van Ufford, de heer Rijfkgogel de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau, uitreikte.

Aangezien Ir. P. G. Zaaijer, directeur, die dag wegens een buitenlandse reis afwezig was, had reeds op 23 september j.l. een ontmoeting plaatsgevonden tussen de heer Rijfkgogel, zijn vrouw en kinderen, met de

Deze medewerkers, de heren F. van Leeuwen (links) en B. Bijsterveld (rechts), kwamen voor een flinke beloning door de Ideeëncommissie in aanmerking. Het materiaal waarmee deze heren de beloning hebben verdiend, ligt voor hen op tafel.

heer Zaaijer en Ir. Keuning, bedrijfsleider Utrecht. Bij deze gelegenheid ontving onze „gouden jubilaris” een gouden horloge met inscriptie en een envelop met inhoud.

In zijn openingswoord bij de personeels-huldiging op vrijdag 2 oktober memoreerde Ir. Keuning nog even deze prettige ontvangst en overhandigde de toen gemaakte groepsfoto. Verder prees de heer Keuning de ijver, toewijding en trouw van de jubilaris. Van der Heem is blij in haar midden van die „oude, getrouwe medewerkers” te hebben. Dit jubileum is niet alleen binnen Van der Heem een bekend feit geworden.

Ook Van der Heem betrok hij in zijn felicitatie, omdat het voor een bedrijf zeer belangrijk is op de trouw — hier 40 jaar lang betoond — te mogen rekenen. Namens H.M. de Koningin overhandigde hij de heer Rijfkgogel de eremedaille in brons, behorende bij de Orde van Oranje Nassau. De heer Keuning sprak zijn verheugens over dit ambtelijke blijf van waardering uit en hooft betrokkene namens het bedrijf de draagmedaille aan.

Namens alle Van der Heem vestigingen voerde daarna de heer K. J. van Duren, hoofd afdeling Personeelszaken, het woord. Hij kon zich de twinkelende ogen van de Utrechtse medewerkers volkomen begrijpen, die behorend tot die VDH-bedrijven, die jonger zijn dan het moederbedrijf, toch al een werknemer met 40 dienstjaren in haar midden hebben.

De bedrijfschef Keulsekade, de heer Van Ooijen, haalde aan hoe de heer Rijfkgogel met zijn opvatting „Sprenken is zilver, zwijgen is goud” zich vele vrienden en weinig vijanden heeft gemaakt.

Namens de Ondernemingsraad en de oude collega's van de Absterdijk dankte de heer Bul „onze Rijf” voor alle vriendschap en begrip. Een geschenk onder couvert en een boekwerk namens de OR verzonden deze vriendelijke woorden.

Jammer voor de laatste spreker — de heer Rewet — dat de Absterdijk de Keulsekade toch „weer” (sorry KKI) voor was met deze huldiging. Deze persoonlijke toespraak gekruid met anekdotes (banzanaan, speculaaspoppen, olieboten en boenende mevr. R.) ging vergezeld van een „persoonlijk” meetapparaat voor deze controuleur en een geschenk „onder blik” om in vrije wren wat te puzzelen.

Omzwermd door tairlijke persfotografen dankte de jubilaris tenslotte voor deze fantastische huldiging en hoopte zeker de 50 vol te maken, want als pieplong monteurje gestart, voelde hij zich nu nog geen piepen-de oude controleur.

HKL.

Danskampioen op de Solex Service

Het prijzenkastje ten huize van onze medewerker L. M. D. Schouten (werkzaam op de Solex Service te Den Haag) was al vol, maar het wordt nog voller. Er zal tussen de 30 andere prijzen nog een plaatsje moeten worden ingeruimd voor de laatst verdiende trofee, die het echtpaar Schouten ontving als winnaar in de hoofdklasse van de danswedstrijden om het zomerkampioenschap. Aan deze wedstrijden, die onlangs in de Riontonde van Houtrust te Den Haag werden gehouden, namen 90 paren deel, verdeeld over verschillende klassen en afkomstig uit de grote omliggende steden.

Al 14 jaar is het echtpaar Schouten present op danswedstrijden, zelfs in het buitenland; 31 oktober bij voorbeeld gaan zij naar Kerfeld. Zowel in Nederland als in het buitenland worden prijzen in de wacht gesleept. Maar de onlangs behaalde prijs is wel de hoogste die door hen is bereikt, niet de hoogste die bereikt kan worden. Nee, zij gaan door. Landelijke kampioenschappen, Europese kampioenschappen, het zijn allemaal toekomststromen. Dromen, waarvoor het echtpaar Schouten veel over heeft. Op woensdagavond en zondagmiddag hebben zij in totaal 4 uur dansles. En mevrouw Schouten heeft dan nog de speciale zorg voor haar jongens, die natuurlijk niet in één dag in elkaar worden gezet. Als je er 80 meter tule en de nodige palletten in verwerkt, zijn daar heel wat uren mee gemoed.

Wij hopen dat zij met al hun inspanning nog menige bekroning mogen ontvangen.

Vervolg ideeën

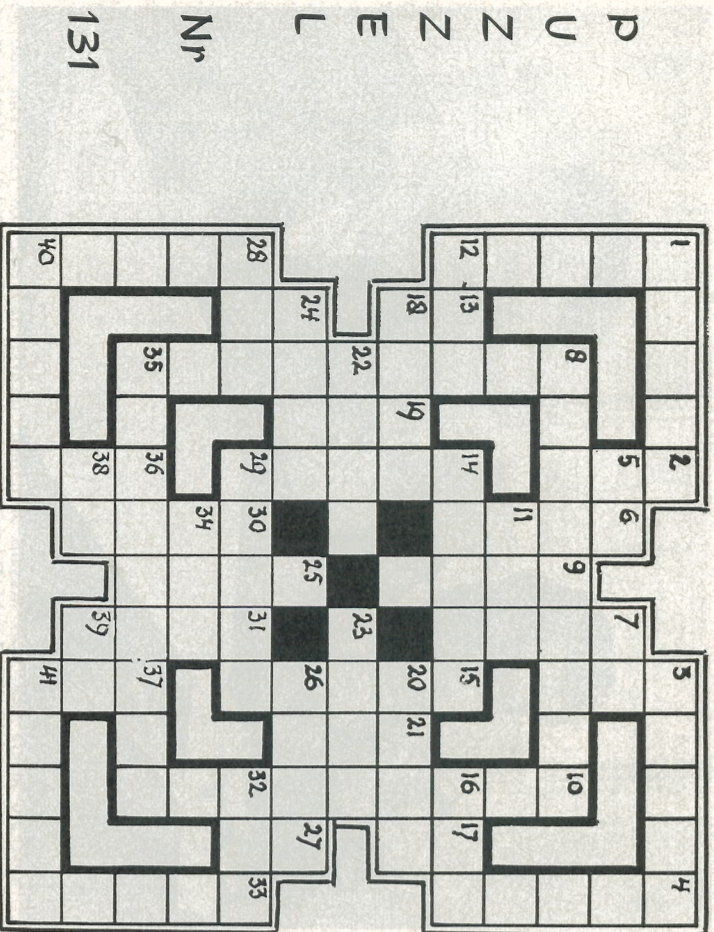
Toen de heer H. H. Ceulmans, Montage Elektronische Apparaten Den Haag, zag dat een gedeelte van een grote partij aansluitingen bij het felsen schuurde, terwyl dit met het gebruik van felsen niet het geval zou zijn, liet hem dit niet met rust. Een idee werd ingestuurd en een beloning van f 30,— getaccuseerd.

Hoewel het idee van de heer G. M. Waar, Controle Telco Den Haag, niet in zijn geheel kon worden toegepast, kwam toch een gedeelte voor beloning in aanmerking. De controle van een verschillende onderdelen met behulp van een mal bracht de heer Waar een beloning van f 25,— op. f 15,— beloning ontving de heer G. J. Houwaart, Gereedschapsmakerij; f 10,— de heren M. Bostelaar, Transformatorfabriek, en E. Hulshof, Machinale Houtbewerking, allen werkzaam te Den Haag.

Utrechtse ideeën

Het voorstel voor het aanbrengen van een centerveer in het rijgereedschap kwam van de heer F. H. Meltheuwer, Stempelmakerij. De Ideeëncommissie kon een beloning van f 40,— toekennen. De heer C. Verburg, Montage Abstederdijk, werd f 25,— rijker voor zijn voorstel met betrekking tot het persen van MX 15 pakketten door middel van Inchtidruk. Voor het idee van de heer H. den Boestert, Montage Keulskade, was de beloning f 20,—. De heer Den Boestert had een methodewijziging voor het bevestigen van merkplaten aangegeven.

f 10,— beloning ging naar de heren H. den Boestert, Montage Keulskade, en F. van Rump, Montage Keulskade; de heer J. v. d. Aakster ontving f 5,— voor een idee.

Jubileumviering

Het was een gezellige sfeer, waarin de huldiging ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de heer Van Zadelhoff verliep.

Nadat de jubilaris met enige familieleden eerst door de bedrijfsleider was ontvangen, vond het meer officiële gedeelte in de kantine van het bedrijf Abstederdijk plaats.

De sprekers, de heren Ir. J. Keuning, bedrijfsleider, K. J. van Duren, hoofd Personeelszaken, en J. J. Konijn, chef van de jubilaris, roemden allen de rustige natuur en de karaktervastheid van de feesteling. Zonder commentaar en met kennis van zaken verrichte hij in deze jaren elk opgedragen werk, ook al was dat in het begin achter „een antieke rompschaar“. Dit alles gaf voldoende reden om Van Zadelhoff nu eens in het zonnetje te zetten.

Zijn baas, de heer G. van de Linden, wilde zeker niet met zijn waardering achterblijven. Dit gold vooral het direct kunnen vergeven en vergeeten, want zó rustig is Van Zadelhoff nu ook weer niet, dat er nooit eens iets zou zijn voorgevallen. Maar nakaarten of koppigheid is de jubilaris vreemd en dat is een bijzonder goede eigenschap.

Natuurlijk waren de felicitaties van een begeleiding voorzien. Ir. Keuning overhandigde de heer Van Zadelhoff namens de directie het jubileumhorloge en een envelop met inhoud. De heer Van de Linden overhandigde eveneens een envelop met inhoud namens de collega's van de jubilaris. Hiermee zal deze graag zijn discotheek vergroten.

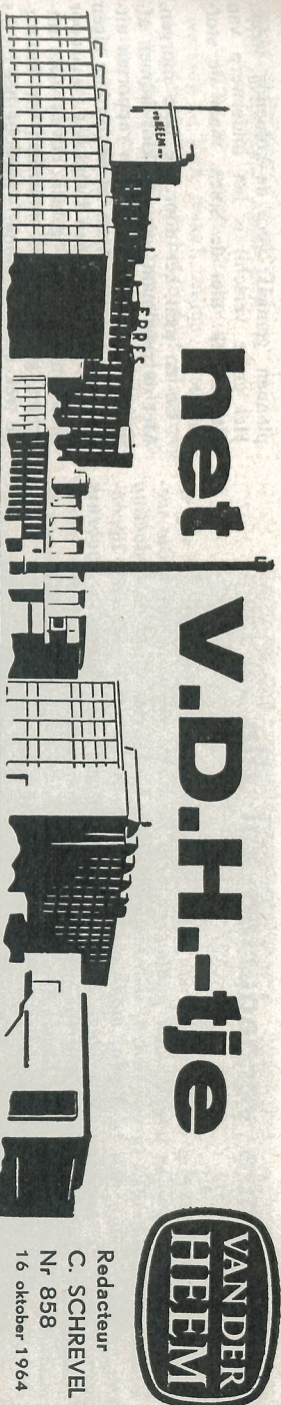
In een kort, maar welgemeend dankwoord, stoot de heer Van Zadelhoff de rij van sprekers.

M. E. K.

Graag wil ik, mede namens mijn vrouw en kinderen, directe, chers, collega's en vrienden heel hartelijk dank zeggen voor de belangrijke en fraaie cadeaus, die ik bij mijn zilveren jubileum mocht ontvangen.

J. v. d. Burg, Vrijgave en Kwal. contr. EHT.

W. V.

het V.D.H.-tje

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr 858
16 oktober 1964

Excursie naar IBM Brussel

In het kader van onze opleiding tot administratief assistent werd ons door de directie op 2 oktober j.l. een excursie aangeboden naar Brussel bij het IBM Test Center alwaar de 1440 computer aan ons gedemonstreerd zou worden. Deze demonstratie had betrekking op de voorraadadministratie van een bedrijf met 3 filialen. De installatie bestond uit de 1311 schijvengeheugenheid, de 1441 centrale verwerkingseenheid, de 1442 kaartleesoneenheid, de 1443 afdrukeenheid en de 1447 bedieningsenmar. Al deze machines bij elkaar vormen dus het IBM Elektronisch Informatieverwerkend systeem (een zogenaamde computer).

De gedemonstreerde administratie omvatte facturering van de geleverde goederen van het hoofdkantoor aan een filiaal en tevens het verwerken van de voorraadmutaties en het verwerken van statistische gegevens van de verkopen aan de filialen. Een en ander werd ons door middel van grote schema's en overzichten in sappig Vlaams duidelijk gemaakt.

Wist u dat een Stockrekening voorraadoverzicht betekent? En een bijhuis een filiaal is? Al deze machines zijn onderling met elkaar verbonden via de bedieningsenmar. Op het set magnetische schijven dat gebruikt werd bij de demonstratie zaten alle gegevens van de huidige voorraad. Op zo'n

ZO KUNT U HET OOK ZIEN

In het Test Center van de IBM te Brussel luistert de Roulatteploeg vol belangstelling naar een deskundige uitleg over de afdrukmethode van de bij de 1440-computer bekende printer.

V.l.n.r. de heren Pentier, de Belgische eersteviceleider, Hoogdijn (gedeelteacht zichtbaar), Pinckaers, Vreeburg, Habermehl en Beeffink.

le verwerkingsseenheid; deze weet dan wat er moet gebeuren. Het schijfengeheugen brengt de gevraagde gegevens naar de centrale verwerkingsseenheid, die ze verwerkt waarna ze doorgestuurd worden naar de afdrukeenheid, waar ze door middel van een schrijfslang op papier gezet worden.

Het schrijfmecanisme van deze 1443 afdrukeenheid is geheel anders dan die van de conventionele 421 Admin. Machine. De 421 werkt met schrijfslangen welke een verticale beweging maken, terwijl de schrijfslang van de 1440 een horizontale beweging maakt. Het nieuwe systeem maakt veel minder ka-baal en is enorm veel sneller.

Na het bezoek aan het IBM Test Center hadden we enige tijd om de stad Brussel te bezichtigen. De indrukken die we kregen waren die van een grote stad met monumentale gebouwen. Een stad met grote bou-levards maar ook met kleine straatjes waar

C. DE BRUIN OVERLEDEN

Ben van onze trouwste medewerkers, de heer C. de Bruin, is 5 oktober j.l. op 60-jarige leeftijd plotseling overleden.

De Bruin heeft gedurende bijna 48 jaar zijn beste krachten gegeven aan Stolvis, ENAP en Van der Heem. Alhoewel hij pas sinds 2 jaar in de Telco werkzaam was, hebben wij hem leren waarderen om zijn plichtsbetrachting en verantwoordelijkheidsgevoel.

Zijn gezondheid liet de laatste jaren veel te wensen over. Toch wilde hij zijn taak tot het einde blijven vervullen en wij hebben hem, soms zelfs moeten afremmen in zijn werklust.

Voor velen, en vooral voor de jongeren onder ons, is hij een voorbeeld geweest.

Wij zullen hem missen. Wij wensen mevrouw De Bruin sterkte om dit smartelijke verlies te dragen.

W. M. Ceulmans.

je hier en daar zelfs nog een bedelaar tegenkomt.

Kenmerkend waren toch wel de winkels waar men de meest mogelijke en omgewikkelde riddersorden kan kopen en de souvenirtinkels, waar uiteraard het bekende „Manneke“ van Brussel te verkrijgen is van groot tot klein, al dan niet werkend.

Na een wandeling in de omgeving van de „Grand Place“ en na het gebruiken van een koele drank was de tijd aangebroken om het aangeboden diner in Auberge „St. Michel“ te gaan gebruiken, waarna wij terugkeerden naar huis. Alles bij elkaar genomen was het een leerzame en prachtige dag.

De routatgroep dankt de directie dat zij deze leerzame excursie voor ons heeft willen mogelijk maken.

L. G. F. Pinckaers,
Staf Administratie Den Haag.

De volgende vergadering zal zijn . . .

Kort geleden kregen wij van een van onze medewerkers de suggestie of wij in het VDH-tje niet eens iets konden publiceren over de vaste vergaderingen die wekelijks of maandelijks in ons bedrijf worden gehouden; niet zózeer met de bedoeling om er een verslag van te geven, maar meer om iets van de sfeer van zo'n bijeenkomst over te brengen. Van deze suggestie hebben wij een dankbaar gebruik gemaakt en een onzer heeft daartoe een bespreking meegenomen, zoals die iedere maandagochtend bij de heer Lagendijk, bedrijfsleider van de fabriek Maanweg te Den Haag, wordt gehouden. Zijn uitdrukken geeft hij hieronder weer.

Het is maandagochtend, 8.10 uur. Door de hoge ramen van de kamer van de heer Lagendijk schijnt de zon naar binnen. Op de Maanweg lopen wat gehaaste mensen die om 8.12 uur moeten beginnen en in een wat rustiger tempo de vroegkomers voor half negen. De kamer is verlaten en schijnt nog iets van de rustige sfeer van het weekend te willen vasthouden. Om de grote achthoekige vergader tafel staan wat stoelen gelaten te wachten op de dingen die komen gaan. Lang zullen ze daar niet op hoeven te wachten. Begeleid door de éentonige klank van onze fabrieksfuit komt mijn gastheer van hedenmorgen zijn kamer binnen. Hij had zich zo juist nog even op de hoogte gesteld van de stand van zaken bij de reparatie van de bovengrondse stoomleiding, die vorige week vrijdagmiddag defect was geraakt en had meteen de kans waargenomen om een van zijn bedrijfschefs die de vorige dag jarig was geweest te feliciteren.

Met enkele woorden stelt hij mij op de hoogte van het deel van deze maandagmorgenbesprekingen. Niet alle afdelingschefs zullen aan dit gesprek deelnemen. Uitsluitend die afdelingen waar eindproducten worden vervaardigd zullen de revue passeren. Enfin, ik zal het allemaal wel zien.

Om kwartel over acht worden de eerste stoelen rond de vergader tafel in bezit genomen als de Solex-groep rapport komt uitbrengen over de prestaties van de afgelopen week. De chef van de Solex-motormontage, geassisteerd door zijn produktieman en een produktieman in opleiding, komt met de cijfers op tafel. Er blijkt reden tot tevredenheid te zijn. De geplande produktieverhoging is op een te verwaarlozen aantal na gehaald. Maar dan zijn er ook de problemen. Problemen, die kunnen worden opgelost doordat iemand de opdracht krijgt dit of dat te doen. Maar ook problemen, waarvan men de oplossing niet in eigen hand heeft. Waarbij men is aangewezen op de steun en medewerking van anderen, die men geen opdracht kan geven, maar slechts vriendelijk kan verzoeken om iets te doen.

Ergens in het bedrijf blijkt een menselijke fout te zijn gemaakt. Op zich zelf een kleinigheid. Maar hier op tafel verspreidt deze zelfde kleine fout in al haar enorme consequenties.

Tegen half negen komt de heer Westveer van de Centrale Planningsafdeling de vergadering bijwonen. Hij is een vaste klant bij deze besprekingen. Het zijn immers zijn planningsstaten, die voor bedrijfsleider en afdelingschefs een leidraad vormen, waarop zij hun produktie en bezetting moeten baseren.

Een andere vaste klant ontbreekt deze morgen: de chef van het Produktiebureau. Een ongeval is daar de oorzaak van. (Als u dit leest bent u hoop ik al weer helemaal hersteld, mijnheer Verkuyen).

De tijd gaat almaar door. Periode na periode verstrikt en probeert na een probleem komt ter tafel. Letters worden worden, woorden rijgen zich aanen tot zinnen, zinnen waarvan de betekenis een buitenstaander, die ik ben, vaak ontgaat. Maar de klank waarmee ze worden uitgesproken blijft in het hoge vertrek hangen. Ernst, overtuiging, beslistheid, soms vragend met een ondertoon van twijfel, maar dan ook weer met de klank van zekerheid.

Kwart over negen. Afdeling Inkoop en Verkoop Nederland komen dit deel van de vergadering completeren. Want ook zij zijn er nauw bij betrokken. Nieuwe vragen doemen op. Krijgen we die carterdeksels op tijd? Is er al met die leverancier in Engeland gebeld? Hoe is het met de produktie van pomphuizen voor de Service? Hoe om belangrijk schijnt dan plotseling de vraag van de telefontester: of de eigenaar van de Volkswagen kenteken MV 97—88 zich bij de portier wil melden!

plannen gemaakt voor de komende week. Het enige verschil is het onderwerp van dit gesprek: niet de Solex, maar de stofzuiger.

En zo gaat het door, de hele morgen. Met de regelmaat van een klok komen afdelings- en bedrijfschefs hun rapporten uitbrengen. Ieder brengen zij het op hun eigen manier. Deze met een kwijmslag, waardoor plotseling een luid gelach boven alles uitschiet, gene met een missschen van bezorgde trek om zijn mond, waardoor het ineens heel stil kan worden en je iedereen bijna kunt horen denken.

10.30 uur: Kastfabriek: „Hoe loopt het met de uitbestellingen?”

11.00 uur: Radiomontage: „Wie zorgt er voor die grondplaten van de platenspeler?”

12.00 uur: TV montage: „Komt de 5656 al van de grond?”

12.30 uur: Plaatbewerking: „Dat is een mooie order voor dat E en I bhk!”

En dan eindelijk om 13.06 uur verlaat als laatste de heer Visser de kamer van de heer Lagendijk. Een week produktie is weer voorbereid. En ongetwijfeld zullen er vanmiddag en morgen en woensdag en donderdag weer problemen komen, die niet te voorzien waren. En toch zal men volgende week maandag op dezelfde tijd en dezelfde plaats weer bij elkaar komen. De een na de ander zal komen vertellen dat het dank zij enthousiasme en het zich willen inzetten voor een op zich genomen taak weer gelukt is. Of dat het net niet gelukt is, omdat iemand dat hele kleine beetje medewerking dat nodig was niet meer over had.

Het is 13.06 uur. De temperatuur in de kamer is voor mijn gevoel langzaam naar tropische waarden gestegen. Op de Maanweg lopen wat mensen in de pauze zich de ochtendstijfheid uit de benen. De zon krijgt een half uur de gelegenheid om in een lege kamer te schijnen.

We helpen Sint-Nicolaas een handje

Reeds sedert een aantal jaren is het onze gewoonte naast het Sint-Nicolaasfeest dat we voor de kinderen van ons personeel organiseren, ook nog een actie op touw te zetten voor kinderen, die om een of andere reden in een kindertehuis wonen.

Dit jaar willen wij in Den Haag onze actie richten op Huize Nieuw Vooroordorp in Voorschoten, waar ± 170 kinderen voor korte of lange tijd zijn opgenomen. Voor velen van hen is het niet mogelijk het Sint-Nicolaasfeest thuis te vieren. Er zijn ook kinderen die het zonder de gebruikelijke cadeautjes moeten stellen, indien het tehuis hier niet voor zou zorgen.

Dat dit geen eenvoudige taak is, zal u duidelijk zijn en het is daarom dat wij graag Nieuw Vooroordorp een handje willen helpen. Enkele personeelsleden zijn in hun vrije tijd al druk in de weer met het maken van speelgoed. Er zal echter ook wat speelgoed moeten worden gekocht.

Om deze actie geheel te kunnen doen slagen en voor ieder kind een passend geschenk te kopen of te maken, hebben wij geld nodig. Daarom willen wij u vragen om hieraan financieel mee te werken. Op vrijdag 23 oktober zal een collecte worden gehouden. Graag willen wij een beroep op u doen om de collectebussen niet zonder een gift voorbij te laten gaan, zodat wij de kleine bewoners van Huize Nieuw Vooroordorp en finj Sint-Nicolaasfeest kunnen bezorgen.

W. R.

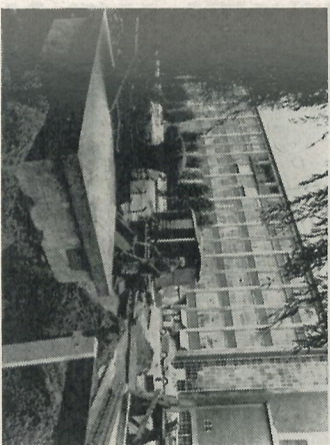
INHEEMSE ZAKEN

— Valt er wat te blussen in de Nabewerking te Den Haag?, zullen vershliende medewerkers van het bedrijf Maanweg zich afvragen bij het zien van de brandslang, die van een brandpunt de Nabewerking ingaat. Stelt u zich gerust, geen brand, maar bij het overschakelen voor onze wattervoorziening van eigen bronwater: op watter van het Dunwaterleidingbedrijf is het in verband met het vernieuwen van het leidingnet in de Nabewerking tijdelijk nodig een brandslangetje bij te leggen.

Als u zich nog afvraagt waarom van eigen bronwater overgeschakeld is op dunwater, dan is dat omdat onze bron maximaal 35 m³ per uur levert, terwijl wij er nu ± 75 nodig hebben.

— Om het achterzicht van ons bedrijf aan de Saturnusstraat naast de Gereedschapnakerij te verfrachten, is een gedeelte van de aanplant rondom het monument HOGER ZIJ UW VLUCHT voor ons bedrijf daar naar toe overgebracht. Hierdoor vingen wij twee vliegen in een klap, want het was naast de garage aan de Maanweg ook nodig er een aantal parkeerplaatsen bij te maken.

— Al enige tijd wordt er bij de brug tegenover ons hoofdgebouw aan de Maanweg druk gewerkt aan een aardgaszinker en een watermeterput. De watermeterput wordt

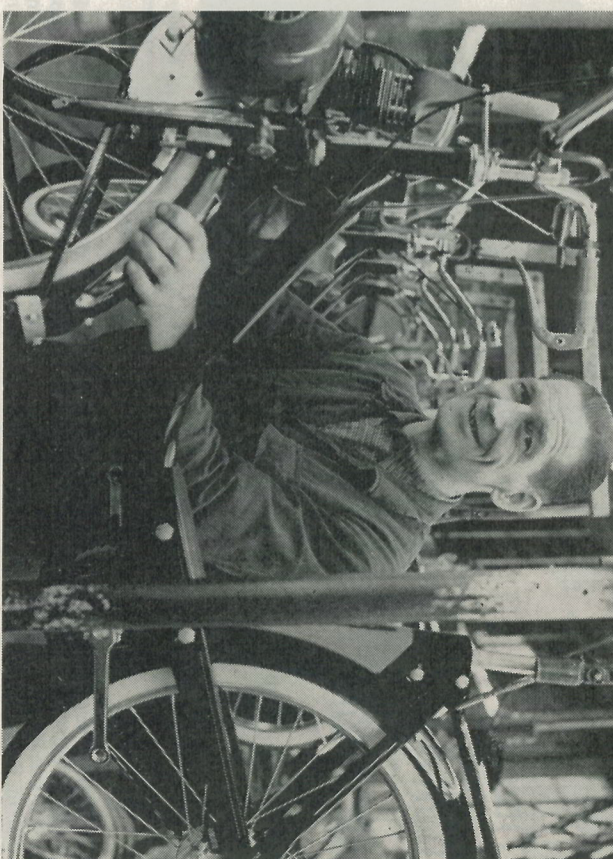
speciaal voor ons bedrijf aangebracht. De Dunwaterleiding in Den Haag kan ons namelijk, gezien de mogelijkheden van het leidingnet in de Binckhorstspolder, per uur geen 125 m³ water leveren, die wij voor ons complex aan de Maanweg maximaal nodig hebben. Nu springt de gemeente Voorburg bij, waarvoor een extra leiding naar ons bedrijf gelegd wordt. De watermeterput is ervoor om uiteindelijk te zorgen dat de gemeente Den Haag niets betaalt voor het door Voorburg geleverde water.

— Dat er een parkeerprobleem voor autobezitters is behoort geen betoog. Het komt echter de laatste tijd ook voor dat bezitters van fietsen of bromfietsen, ondanks voldoende ruimte in de stallings van het bedrijf Maanweg hun rijwiel tegen een hek van een woning op de KW-laan te Voorburg plaatsen.

Dat wij van een van de bewoners op deze laan een klacht moesten ontvangen dat vernielingen aan een hek hier het gevolg van waren, is natuurlijk erg onprettig en vraagt bij herhaling om onprettige maatregelen.

— Langzaam maar daarom niet minder zeker nadert het moment waarop ons Ontspanningsgebouw innerlijk vernieuwd zal zijn. Vorige week kon een aantal van ons de nieuwe stoelbekleding op zijn deugdelijkheid testen.

G. A. Crielgaard 25 jaar bij de ENAF

Op 23 oktober 1939 is de heer Crielgaard in dienst gekomen bij Stokvis, als bandverzorger voor de rijwiel-fabriek. Geen gemakkelijk baantje met al dat trappen lopen, voor f 1,50 per week. Met boodschappen doen wist hij er nog f 1,50 of meer bij te verdienen. Gerard was een plenter jongetje. Dat was de reden waarom hij, toen in 1945 de rijwielproductie naar de ENAF werd overgeplaatst, controleur werd. Crielgaard is een geboren controleur. Niet veel ontsnapt aan zijn aandacht. Hij weet dat Stokvis een goede, maar niet gemakkelijke klant is, omdat kwaliteit in het vaandel van Stokvis staat. Later werd hij controleur bij de Solex-produktie.

Hij is een goed collega. Maar als je bij herhaling fouten maakt, dan waait er wat. Crielgaard, als je terugkijkt en de omstandigheden en produktiemethoden van toen en nu wilt vergelijken, kan dat niet. Alleen het gebouw is hetzelfde gebleven. Verder is alles veranderd en verbeterd.

Als jongen van 15 jaar wil je nog wel eens van baas veranderen. Niet alzo Crielgaard. Dat wijst toch wel op standvastigheid.

Crielgaard is een trouw medewerker. Niets is hem teveel. Hij is weinig absent, is steeds op tijd. Eigenschappen, die wij allemaal moesten hebben. ± 300.000 km heeft hij in die tijd om de ENAF te bereiken afgelegd; dat is ± 7½ x om de aarde.

Gerard, wij hopen dat je nog eenzelfde tijd bij ons blijft; het kan nog net.

J. D. van Egmond.

De hulding van de jubilaris vindt plaats in de kantine van de ENAF en wel op 22 oktober a.s. om 17.00 uur.

KANTINE-VERZORGER

en WAGENWASSER GEVRAAGD

In de kantine van de ENAF is plaats voor een kantine-verzorger.

Zijn taak zal bestaan uit het zelfstandig verzorgen van de koffievoorziening van het personeel tijdens de werktijd en de pauze.

De kantine en de inventaris zullen ook door hem moeten worden onderhouden. Schriftelijke sollicitaties kunnen ingediend worden bij de heer Winterink, afdeling Personeelszaken.

Voor de garage aan de Maanweg zoeken wagenwasser — chauffeur.

Betrokkene moet in de eerste plaats zorgen voor het wassen en overige onderhoud van de directieauto's en in voorkomende gevallen bezoekers rijden.

Belangstellenden wordt verzocht zich met de heer Verdaasdonk van afdeling Personeelszaken in verbinding te stellen.

HEEL VEEL DANK

Gaarne brengen wij de dank van medewerkers over, die bij ziekte, jubileum of anderszins belangstelling van hun collega's ondervonden. De voorraad „bedankjes" is zo groot geworden, dat wij helaas moeten volstaan met het noemen van de namen van „dankbare collega's".

J. W. van Kuik, Stamperij Utrecht; A. Overduin, ENAF; D. Burghoorn, Gereedschapnakerij; M. Vreeling, Vooromontage T.C.; B. L. Morel, Mechanische Afdeling T.C.; J. v. d. Burg, Vrijstave en Kwaliteitscontrole; Th. W. A. Rietstap-Baas, Eindmontage T.C.; C. Bloot, Meetapparatenlaboratorium; G. Bergman, Gereedschapnakerij; M. Cames, Spoelfabriek; C. van der Kuip, Gebouwendienst Utrecht; H. C. Uijter-Kas; B. v. d. Klugt, Bedrijfschool; J. Bolleboom, Galvano; J. W. van Toorn, Gereedschapnakerij; A. M. Soer, Metaalwaren ENAF; F. W. Landers, Plaatbewerking; mei Th. van Peursen, Kosprissaministratie; B. J. Mindé, Gebouwendienst.

Maarschalk Tito en Van der Heem op beurs in Zagreb

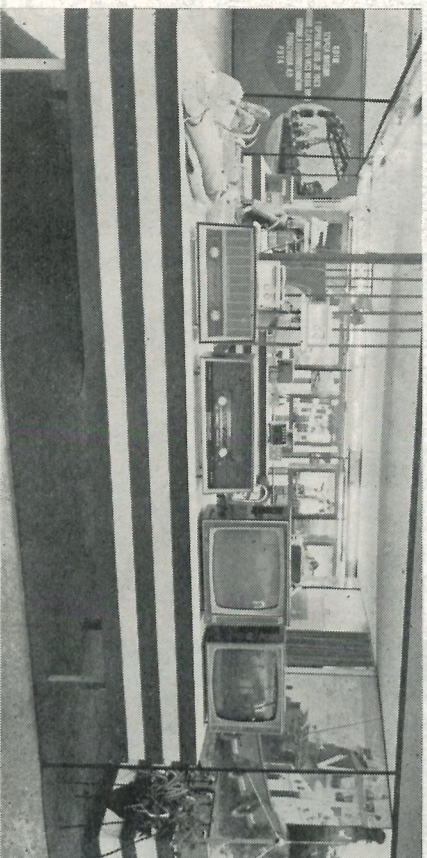

Maarschalk Tito vol bewondering voor de hem zojuist door de heer Zaayer (tweede van links) aangeboden portable radio op de tentoonstelling in Zagreb.

U zult ze wellicht niet hebben gemist, de heren J. A. M. Zaayer en H. B. F. Engel, respectievelijk werkzaam op de Commerciële Afdeling Professionele elektronische apparaten en bij Interheim. Maar van 5 tot en met 20 september j.l. hebben zij ons vertegenwoordigd in Zagreb, Joego-Slavië.

Nadat reeds twee jaar geleden op de Zagrebse voorjaarsbeurs onze handboormachines waren geïntroduceerd, wilden wij dit jaar op de „Zagrebacki Velesjani 1964“, oftewel de Zagrebse Najaarsbeurs 1964, tonen wat wij nog meer in onze mars hebben. Een gedeelte van het Nederland-paviljoen werd daarom beheerst door de namen Van der Heem en ERRES.

En daar stonden ze dan: de radio's uit Sneek, de verwarmingsdekens en handboormachines uit Utrecht en de TV-toestellen uit Den Haag. (Sorry ENAF: Solexen waren er (nog) niet bij).

Overzicht van de stand.

Op 5 september werd de beurs door de president, maarschalk Tito, geopend. Na de opening bracht hij als eerste een bezoek aan alle paviljoens, waarbij ook het Nederlandse paviljoen met een rondgang werd vereerd. Tijdens deze rondgang, waarbij de president veel belangstelling toonde voor de stand van Van der Heem, werd hem door de heer Zaayer een portable RA 763 aangeboden.

Vindt u het geen grappig idee, dat een van de desijds nog in Den Haag gefabriceerde portables nu misschien een van de presidentiële vertrekken in Joego-Slavië sieraft?

Het is een druk bezochte beurs geworden. Een beurs misschien ook wel van tegenstelling. Aan de ene kant de leergierigheid en belangstelling van de inwoners van een land in volle ontwikkeling, aan de andere kant de ons misschien wat primitief aandoende belangstelling voor gekleurde folders, waarbij de interesse meer naar de kleuren bleek uit te gaan dan naar de technische gegevens.

Het feit dat geen van de tentoongestelde radio's en TV-toestellen als retourvracht naar Nederland zijn teruggezonden, maar ter plaatse konden worden verkocht, doet vermoeden stellen dat de namen Van der Heem en ERRES ook in Zagreb bekende klankeken aan het worden zijn. Al zullen ze dan misschien wat anders klinken dan wij gewend zijn.

Uitreiking vitamine

Evenals voorgaande jaren zal in Den Haag met ingang van maandag 19 oktober worden begonnen met de uitreiking van vitaminetabletten. Deze tabletten zijn verkrijgbaar bij de administratie van de Bedrijfsgezondheidsdienst (heer Jense) en zullen

uitsluitend iedere maandagmorgen tussen 10 en 12 uur worden uitgereikt.

Zag u het zo?

Aan de rotorband van de Montage Ab-stederdijk heeft een werknemer een uitgesproken voorliefde voor Elvis Pres-

Gefeliciteerd!

HUWELIJKEN.

Den Haag: F. M. Poortier, Mechanische afdeling T.C., met mej. J. Mourits, d.d. 24-9-1964.

Den Haag: R. E. Laarman, Gereedschapsbureau, met mej. W. H. Schook, d.d. 8-10-1964; mej. J. W. in 't Hout, Technische Commerciale Afdeling, met de heer P. Nieman, d.d. 9-10-1964.

Den Haag: H. Kokkeel, Controle Telco, met mej. M. Voss, d.d. 18-10-1964; T. J. van Leunen, Televisielaboratorium, met mej. A. Moosman, d.d. 22-10-1964.

Utrecht: L. J. Vrooman, Stempelmakerij, d.d. 10-9-1964.

Utrecht: mej. H. M. Copier, Montage Afdeling, met de heer G. v. d. Hoorn, d.d. 24-9-1964.

GEBOREN:

Den Haag: Regina, dochter van P. v. d. Nat, Pabotwerking, d.d. 26-9-1964.

Den Haag: Anja Margreet, dochter van H. D. van Dijk, Mechanische Afdeling T.C., d.d. 27-9-1964; Timo Gerard, zoon van K. G. Vliedre, Proefwerkplaats Ontwikkeling Professionele Producten, d.d. 1-10-1964; Erik, zoon van H. G. J. Vermeulen, Laboratorium Telecommunicatie, d.d. 3-10-1964.

Sneek: Christina, dochter van K. Visser, Radiobouw, d.d. 3-9-1964.

Utrecht: Ronald Patrick, zoon van S. Smit, Productiebureau, d.d. 2-9-1964; Jean Maurice G., zoon van J. van Oortmarssen-Ottmuller, Montage Afdeling, d.d. 5-9-1964; Jacobus R. S., zoon van L. Latuiperruss Octavianus, Montage Keulsekade, d.d. 6-9-1964; Mariannus, dochter van G. Monstaris, Driatelij, d.d. 6-9-1964.

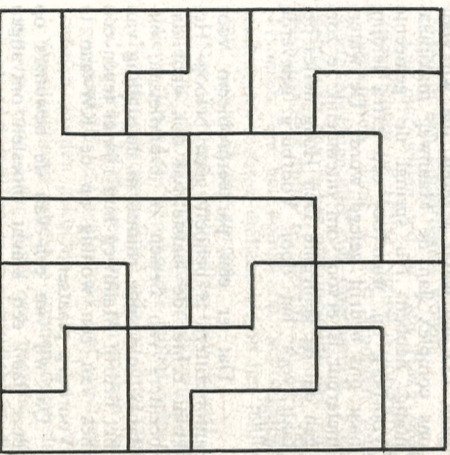
Utrecht: Marta S., dochter van H. Degener, Montage Keulsekade, d.d. 26-9-1964; Christina O., dochter van O. Matarkena, Montage Keulsekade, d.d. 1-10-1964.

BIJLET IN DE FABRIEK

Werknemers met wijde rokken moeten oppassen voor de machines.

Daaronder heeft iemand geschreeven: Werknemers met strakke rokjes moeten oppassen voor de machinsten.

Oplossing puzzel 130

Dit is een van de oplossingen; er waren ook nog andere mogelijkheden.

Prijswinnaars

1. (f 15, →) P. J. van Munster, 2330.
2. (f 10, →) A. Wilson, 3370.
3. (f 7,50) H. Saat, 2969.
4. (f 5, →) W. Punt, 2330.
5. (f 5, →) J. Dijkstra, 1554.
6. (f 5, →) J. Kooze, 2933.

het v.d.H.-tje

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGaan VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr 859
23 oktober 1964

De groei van Den Haag

Op diverse aanplakborden in Den Haag is nu aandacht wellicht getrokken naar een paars getinte affiche met de opdruk DEN HAAG '45—85. Als u (ze hangen ook in ons bedrijf) het bijt wat beter hebt bekeken, heeft u ontdekt dat het de naam is van een tentoonstelling in het Haagse Gemeentehuis.

Met het weergeven van mijn indrukken van deze tentoonstelling hoop ik te bereiken dat u er een bezoek gaat brengen.

Den Haag '45—85 geeft een beeld van de ontwikkeling van het bouwen in Den Haag sinds 1945 en ontvouwt plannen voor de toekomst, plannen, die waarschijnlijk in 1985 zullen zijn verwezenlijkt.

Men veronderstelt dat de Hagenaars eraan gewend zijn geraakt dat er op vele plaatsen in hun stad wordt gebouwd, maar dat zij zich de totale omvang en de kosten ervan niet kunnen voorstellen.

Enkele aantallen: er werden in 20 jaar in Den Haag niet alleen ruim 45.000 woningen gebouwd, maar onder andere ook 40 nieuwe kerken, 110 scholen, 60 kantoorgebouwen.

Enkele bedragen: in totaal werd aan bouwwerken door overheid en particulieren samen voor ruim 1,8 miljard gulden verwerkt, waarvan bijna 0,9 miljard, dus nauwelijks de helft, werd besteed aan de woningbouw, ruim 300 miljoen aan bedrijfsgebouwen voor industrie, handel en verkeer, bijna 120 miljoen aan de bouw van scholen.

TV-concert in Den Haag

Ook in het seizoen 1964/1965 zullen weer de traditionele TV-concerten van het Amsterdams Kunstaandorkest onder leiding van Anton Kersjes in ons Ontspanningsgebouw plaatsvinden.

Het gehele seizoen zal het repertoire uit Slavische werken bestaan.

Het eerste concert in deze reeks vindt plaats op zondag 1 november aanstaande.

Het programma zal bestaan uit:
Variaties op een thema van Paganini van Serge Rachmaninoff
met als solist de pianist:
DANIEL WAYENBERG.

De uitzending begint om 21.45 uur en zal duren tot 22.20 uur. Belangstellenden moeten uiterlijk om 21.30 uur in het Ontspanningsgebouw aan de Saturnusstraat 2 aanwezig zijn.

De extra HTM-bussen (lijn 30) vertrekken om:

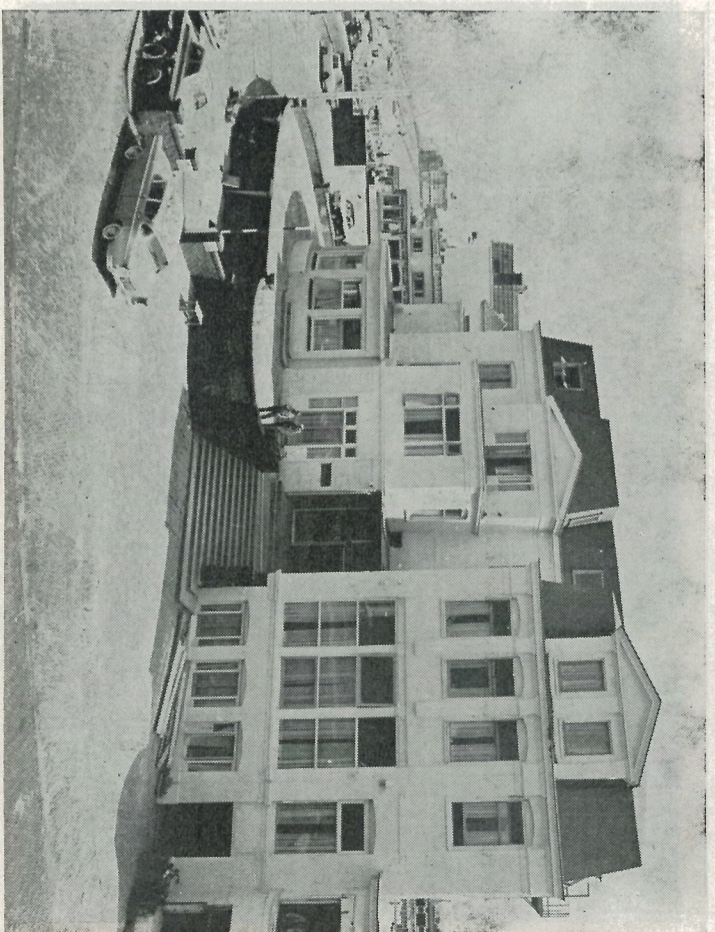
21.15 uur: van het Hollandse Spoor naar de Saturnusstraat;
± 22.25 uur: van de Saturnusstraat naar het Hollandse Spoor.

Aanvragen voor gratis toegangsbewijzen bij de afdeling Public Relations (toesiel 522) vóór donderdag 29 oktober aanstaande.

Op de tentoonstelling heeft men met maquettes en vooral met levensgrote foto's, waaronder luchtfoto's, een indruk willen geven van de bouwactiviteit van onze stad. Sanering van een oude wijk, het nieuwe stadscentrum, het station, nieuwe wijken... u kunt door bestudering van de maquettes te weten komen hoe het allemaal worden gaat.

En dan is er nog een belangrijk aspect waarop op de tentoonstelling de aandacht wordt gevestigd: het wegennet. De aanpassing van de wegen aan de groei van het verkeer is een dringende noodzaak. Het aanleggen van ringwegen en het bouwen van parkeerplaatsen vormen de plannen voor de toekomst.

Wie geïnteresseerd is in zijn stad, moet

Van der Heem Internationaal N.V. gaat verhuizen

De steeds toenemende uitbreiding van exportzaken en de samenwerking met de exportafdeling van onze bevriende relatie Indola N.V. noodzaakten tot het betrekken van een andere kantoorruimte.

Wij zijn zo gelukkig geweest het voormalige hotel Rauch te Scheveningen, dat na de brand van vorig jaar geheel gerestaureerd is en ingericht is als kantoorruimte, te kunnen huren. Dit pand is thans volledig geschikt gemaakt voor een prettige huisvesting van alle bij de export

betrokken commerciële en administratieve afdelingen. Bovendien kunnen wij onze buitenlandse relaties in dit aan de Strandboulevard van Scheveningen gelegen gebouw een waardige ontvangst bereiden.

Qua inrichting en verzorging zal het een ideale plaats zijn om met opgewektheid de zware taak van verdere vergroting van onze export te vervullen.

De werkzaamheden in het nieuwe pand zullen maandag 26 oktober a.s. aanvangen.

Een studiedag in Friesland

Woensdag 7 oktober was het weer druk in Sneek. Ongeveer honderd Friese radio-detailhandelaars begaven zich naar het Amicitiahueter voor hun jaarlijkse studiedag, dit keer georganiseerd in samenwerking met R.S. Stokvis en Zonen N.V. en Van der Heem N.V.

Om tien uur werden de deelnemers welkom gebeten door de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Radio-detailhandelaars, afdeling Friesland, de heer G. H. Minkema.

Drs. C. A. A. van Luttervelt (midden) in een plezierig gesprek met de heren F. L. van der Leeuw (rechts) en G. H. Minkema.

Als eerste spreker trad op Drs. C. A. A. van Luttervelt, chef van onze afdeling Public Relations en Algemene Zaken te Den Haag. Hij had als onderwerp: „DE EEG, karakter en consequenties“. Voor

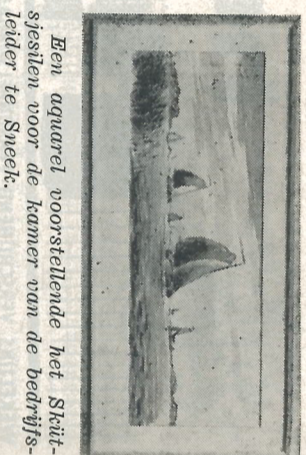
zijn heldere uiteenzetting over die aspecten in de EEG die het belangrijke zijn voor de middenstand, werd de spreker met een warm applaus beloon.

Een korte koffiepauze ging vooraf aan de lezing van de tweede spreker, de heer F. L. van der Leeuw, lid van het hoofdbestuur van de Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond, over: „Enkele actuele problemen van de middenstand“. Met deze problemen worden de toehoorders dagelijks geconfronteerd, vandaar dat deze uiteenzetting veel belangstelling genoot.

Dr. P. Gros, omroepeskundige, hield hierna een interessant betoog over de reclametelevisie. Ook het visuele aspect van dit onderwerp werd niet vergeten; er werden enkele TV-reclamespots geprojecteerd, die zeer duidelijk de mogelijkheden van dit moderne medium naar voren brachten.

Na de lunch ging het gezelschap naar onze nieuwe fabriek in Sneek, waar zij werden rondgeleid. Men kwam daarna samen in de kantine, waar de heer Jaspers, directeur van de afdeling RAT/EHT van Stokvis en Zonen N.V., sprak over de ver-ticale prijsbinding. Hij bracht onder andere naar voren dat de winstmarges in Nederland op een gezond peil liggen en dat het nutloos, ja zelfs gevaarlijk is om hierin verandering te willen brengen.

De heer Minkema sloot deze zeer geslaagde studiedag en hooft de heer Van der Kade, bedrijfsleider Sneek, een aqua-rel van het „Skitsjestien“ aan voor zijn kamer in de Sneker fabriek.

Een aquarel voorstellende het Skitsjestien voor de kamer van de bedrijfs-leider te Sneek.

De heer Minkema sprak daarbij de hoop uit dat binnenkort nog eens een Van der Heem Skitsje de naam van Sneek hoog zal houden.

INHEEMSE ZAKEN

— Er valt nog wel eens wat regenwater in ons goede vaderland. Dit kan bij kortstondige, maar hevige regenval problemen opleveren. Het komt in Den Haag meer dan eens voor dat de grote hoeveelheden water niet door het gemeentewaterloot en de VDH riolering kunnen worden verwerkt en dan loopt dat water gewoon onder een deur door een afdeling binnen.

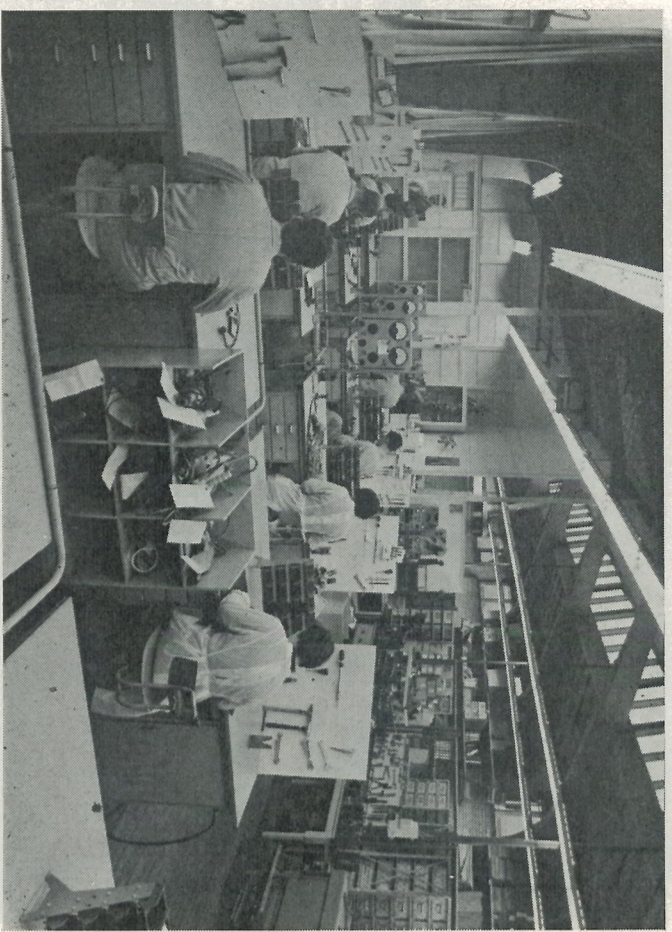
Om dit te voorkomen heeft een van de medewerkers van de Gebouwendienst een simpele oplossing bedacht, die snel te verwezenlijken is. Op de bedreigde punten zal namelijk een plank met een rubberrand worden geplaatst, die met spijlen tegen een staalprofiel wordt gedrukt. Dat er dan nog wat water doorsijpelt is geen bezwaar; maar blank staan is er niet meer bij.

— Als u binnenkort op uw afdeling het licht hebt aangedaan, omdat u anders uw werk niet meer kunt zien, zult u om ± half vijf merken dat het licht even uit gaat en dan weer aan. Dan „gooit de Gebouwendienst de verlichting op de Diesel“, zoals dat heet. Dan is het moment aangebroken dat in ons bedrijf de grootste hoeveelheid stroom wordt gebruikt. Het Dieselslagregaat haalt de piek van het stroomverbruik af en dat werkt kostenbesparend. Het stroomverbruik in de maanden november, december en januari is namelijk bepalend voor het tarief van het gehele jaar. Ook wij kunnen erop letten dat wij juist gedurende deze 3 wintermaanden de uiterste zuinigheid betrachten; dat wil zeggen dat wij ervoor zorgen dat veel stroom verbruikende apparaten nooit — zo dat mogelijk is — op de splitsuren worden gebruikt. Sparre stroom, zouden wij u dus willen toeroepen. Dat spaart dan, zoals dat in goed Nederlands heet, een slok op een borrel. Voor de Maanweg kan deze slok de waarde van enkele duizenden guldens betekenen.

— Door de Olympische Spelen weten wij een beetje wat gewichtheffen is. Daar is 't een sport, in ons bedrijf een taak op verschillende afdelingen. Gelukkig dat zij daarvoor de beschikking hebben over voorkef-trucks en in Den Haag sinds kort over een nieuwe, die maar liefst 2.000 kg kan heffen; dat is 500 kg meer dan de reeds enkele jaren in gebruik zijnde truck. Voor de magazijnen een welkome uitbreiding van haar gewichtheffers.

GESLAAGD VOOR:

het examen Stoken voor centrale ver-arming: G. Landman, Gebouwendienst. Den Haag; het examen Assistent-Econoom: J. v. d. Nonland, Inkoop Den Haag.

KLAAR TERWIJL U WACHT

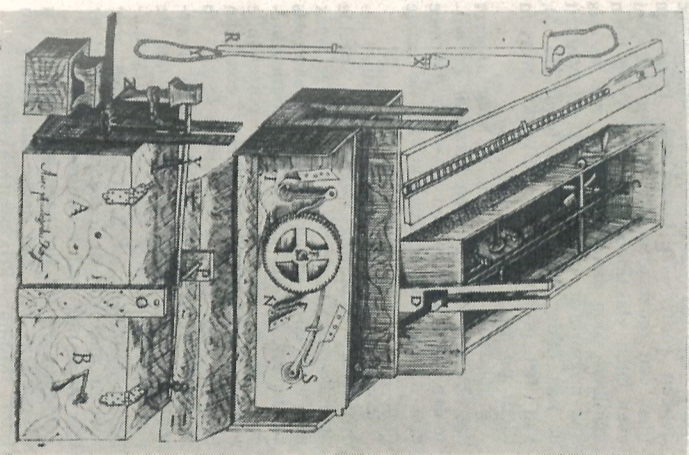
Al enkele jaren heeft de HBM-service te Den Haag de bij haar bezorgde defecte handboormachines binnen 24 uur gerepareerd. Men ging ervan uit dat het uitvallen door een defect een direct opoithoud gaf, waarvan zo snel mogelijk iets moest worden gedaan.

Deze snelle service is uniek in Nederland. Kort geleden heeft de HBM-service haar dienstverlening nogmaals uitgebreid. KLAAR TERWIJL U WACHT heet de nieuwe actie; deze slaggen spreekt uiteraard voor zich zelf. Speciaal voor de gebruikers van onze handboormachines uit Den Haag en omgeving biedt deze service natuurlijke vele voordelen. Van de afdeling waar deze werkzaamheden worden verricht, publiceren wij een onlangs gemaakte foto.

De vijl

In het boek vindt men, naast uitvoerige instructies betreffende de vervaardiging van allerlei sloten, bijzonderheden over zijn ontwerp voor een vijlkapwerkting.

Jousse gaf een beschrijving van de opbouw en werking, die aan de hand van zijn figuur (fig. 12) en twee schema's toegelicht zullen worden (fig. 13 en 14).

12. Kapwerkting van Jousse.

Het geheel bestaat uit een kist met een opklapbaar deksel AB, waarboven de hamersteel om de as OP draait. Onder de hamer bevindt zich de kapbeugel Z; een vijl is in een tang ingespannen en kan over een aanbeeldje verschuiven.

De hamerbeweging dacht Jousse zich als volgt. Dwars door de kist loopt een as (fig. 13 bij B), waarop een nokkenkruis met vier armen. Bij draaien aan de kruk G slaan deze nokken op een verende tong OR, die met een teugel bij 8 aan de staart van de hamer trekt. Eén van de nokken haalt dus de hamer omhoog en deze valt vervolgens door zijn eigen gewicht weer naar beneden op de beetkop. De hamer wordt daarbij geholpen door een tweede verende tong XI, die andersom op de bodem van de kist bevestigd is en met een teugel bij V aan de hamersteel trekt. De hamer maakt zodoende vier slagen per omwenteling van de kruk.

Het transportmechanisme van de vijl werkt als volgt (fig. 14). De tang, waarin de vijl geklemd is, bevindt zich op het einde van een lange tandheugel. Deze is blijkbare opgebouwd uit twee strippen, waartussen pennen op steek aangebracht zijn. De heugel grijpt in een tandwiel E, op een tweede as dwars door de kist heen. Naast het overlangse tussenschot bevindt zich op dezelfde as een patwiel F, met twee verende pallen I en N (fig. 12). Deze beletten het teruglopen van de heugel bij de kap-slag. Het patwiel wordt aangedreven door een verende tompal. Hierin draait een excentrische tap S op de reeds genoemde nokkenas. De tap is vastgezet in een

(3e en laatste aflevering)

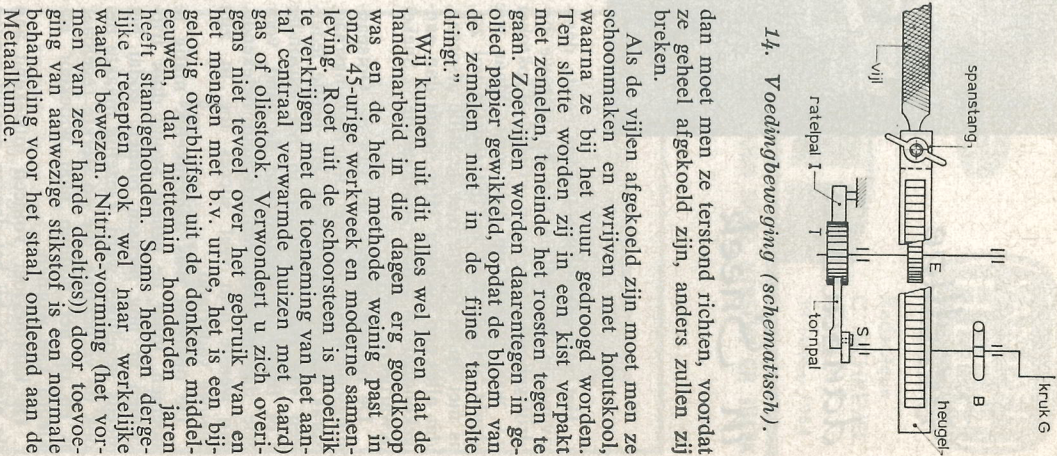
schijfje, dat een aantal axiale boringen steeds verder uit het hart van de as bevat. Hierdoor is de slag van de tompal en daarmee uiteindelijk de kapsteek grof regelbaar.

Na de plaatjes en de beschrijving van het kapwerkting van Jousse moeten we bewondering hebben voor het werk van de Franse vakman. In 1964 werkt een dergelijke constructie misschien een beetje op de lachspieren, maar Jousse leefde nu eenmaal in het begin van de 17de eeuw, ver verwijderd van alle grote technische wonderen van later eeuwen, die ons nu ook niet meer verbazen. Het gebruik van stoomkracht en elektriciteit was nog niet bekend, om maar te zwijgen over de wonderen uit de 20ste eeuw, in het bijzonder na de tweede wereldoorlog. Jousse moest het doen zonder al deze technische hulpmiddelen. In deze tijd van satellieten, computers en geprogrammeerde gereedschapswerktuigen is het aandoenlijk de pogingen voor het mechanisch vijlkappen van Jousse in tekening te zien.

En dat was nog niet alles, de vijl moest nog gehard worden. Dat was ook geen kleingheid! Leest u maar hoe Jousse dat deed.

„De beste en zekerste harding voor de vijlen is die, welke gewoonlijk gedaan wordt met roet uit de schoorsteen. Men moet het hardste en droogste nemen, dat men vinden kan. Dit vermengt men met aarde en stampt het fijn tot een poeder, hetwelk gezeefd wordt. Het poeder wordt aangelengd met urine en azijn, waaraan wat pekeltwater toegevoegd is, en goed gewreven, totdat een papje gevormd is. Vervolgens worden de vijlen met azijn en zout afgewreven, tenslotte het vet, dat bij het kappen gebruikt is, te verwijderen. Dan smeert men de vijlen zorgvuldig in met de roetpap, zodat deze de snijkanten geheel bedekt, en pakt ze laagsgewijze in een doek. Midden in het pakket plaatst men een pijpje met een proefstaafje. Het geheel wordt bedekt met vers leem, zodat de vijlen geen lucht kunnen opnemen, en vervolgens in een blaasoven geplaatst. Deze wordt warm gestookt met houtskool, waardoor het pakket verhit wordt tot kernwood-hite. Dit kan men controleren aan het proefstaafje, als men dat uit de pijp trekt.

Zijn de vijlen heet genoeg, dan werpt men ze in een vat met water, hoe kouder hoe beter. Trekken de vijlen hierbij Krom.

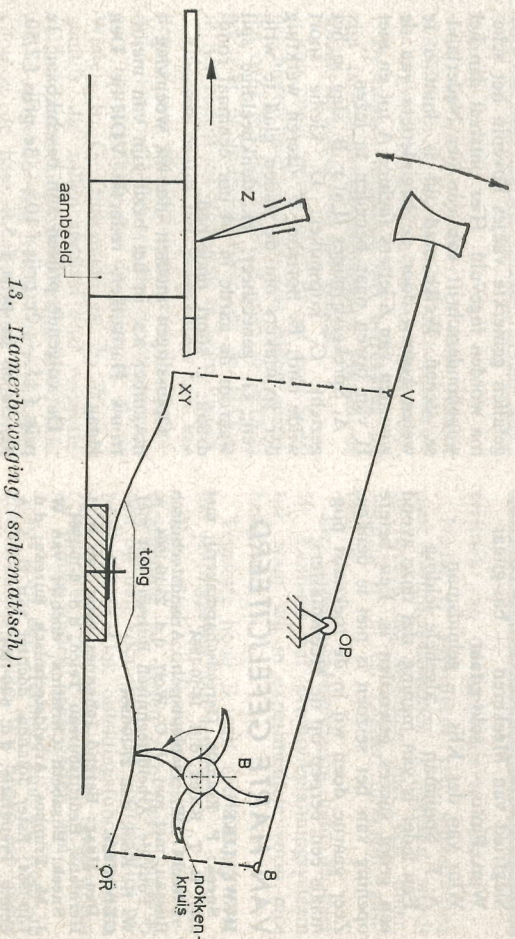
14. Voedingbeweging (schematisch).

Als de vijlen afgekoeld zijn moet men ze schoonmaken en wrijven met houtskool, waarna ze bij het vuur gedroogd worden. Ten slotte worden zij in een kist verpakt met zemelen, teneinde het roesten tegen te gaan. Zoervijlen worden daarentegen in geolied papier gewikkeld, opdat de bloem van de zemelen niet in de fijne tandholte dringt.

Wij kunnen uit dit alles wel leren dat de handarbeid in die dagen erg goedkoop was en de hele methode weinig past in onze 45-urige werkweek en moderne samenleving. Roet uit de schoorsteen is moeilijk te verkrijgen met de toename van het aantal centraal verwarmde huizen met (aard) gas of olie-stook. Verwondert u zich over- gens niet teveel over het gebruik van en het mengen met b.v. urine, het is een bij-gelovig overblijfsel uit de donkere midde-leeuwen, dat niettemin honderden jaren heeft standgehouden. Soms hebben dergelijke recepten ook wel haar werkelijke waarde bewezen. Nitride-vorming (het voren van zeer harde deeltjes) door toevoe-ging van aanwezig stikstof is een normale behandeling voor het staal, ontleend aan de Metaalkunde.

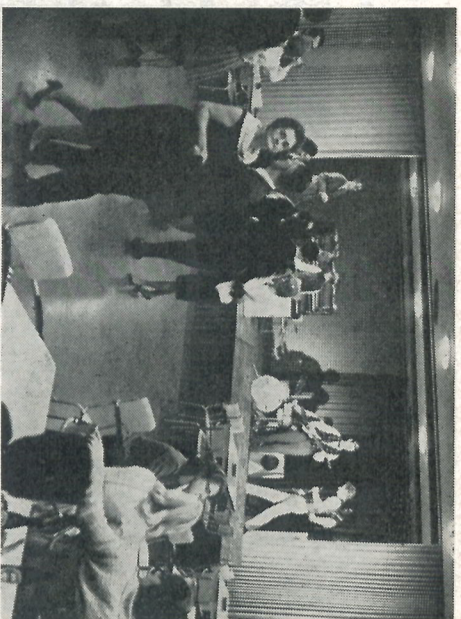
Wij willen de historie van de oorsprong en ontwikkeling van de vijl hiermee beslun-ten. Door grote technische vorderingen zijn tal van mogelijkheden ontstaan voor effici-ente metaalbewerking, waarbij de vijl overbodig werd. Maar niettemin speelt de vijl — en vooral de mechanisch bewogen vijl in de vijlmachine of roterend — nog altijd een grote rol. En voor de afwerking van werkstukken is de handbediende vijl nog van zeer grote betekenis; de vijl is het basiswerktuig voor de metaalbewerking.

F. C. de Gruijter.

13. Taanerboeging (schematisch).

Gezellige dansavond in Sneek

Het aanvangstijdstip van de eerste dansavond in de kantine van ons nieuwe bedrijfsgebouw Sneek op vrijdag 9 oktober j.l. was bepaald op half acht. Maar wie denkt, dat de zaal op dat tijdstip vol zat, is niet op de hoogte met de stille afspraak, dat alles een kwartier later begint dan aangekondigd is, het zogenaamde „Sneker Kwartierlje“.

De heer P. Anders, lid van de Ontspanningscommissie van de Ondernemingsraad, sprak een openingswoord. Hij heette iedereen van harte welkom in het bijzonder Cor Brand — vocalist van de band, voor wie dit optreden een afscheid betekende. Hij wensde hem veel succes toe in zijn nieuwe vaderland.

De opkomst was aanvankelijk matig te noemen, maar de gehele avond door trippelden er nog mensen binnen, zodat het steeds gezelliger werd. Gezellig maakte het ook de verlichting, die op sterke regelbaar is en op het podium naar willekeur gekleurd kan worden.

De kantinevloer voldeed uitstekend aan de eisen, die bij het dansen gesteld mogen worden. De veertig tot vijftig paren hadden alle ruimte om hun dansen op sierlijke wijze uit te voeren. Natuurlijk voerden in dit opzicht onze Ambonese werknemers uit „Wijldemerck“ de boventoon.

Het overrompelende spel van de „Heemasters“, een band samengesteld uit werknemers van onze fabriek in Den Haag, bracht de zaal tot groot enthousiasme. Een veertigtal nummers werd met veel vaart en verve gebracht. Aan pauzeren werd bijna niet gedacht. Men was gekomen om te dansen en het werd dansen.

Voor de muziek zorgden:
Ben Vroklage — piano
Henk van den Burch — slagwerk
Siegfried van Meekeren — bas-gitaar
Wim Pinto — solo-gitaar
Wim van der Klis — geluidsman
A. F. Spuijman — algehele leiding.

Een ieder is van mening, dat deze avond een groot succes geworden is. Een betere opening van het seizoen is niet te denken. Zeer gaarne doen wij in de toekomst nogmaals een beroep op de Heemasters.

VAN HARTE GEFELICITEERD

HUWELIJKEN

Sneek: F. Kollmitz, Gereedschapmakerij, met meij R. T. Klook, d.d. 16-10-1964.
Utrecht: W. Plempenhosch, Arbeidstechnisch Bureau, met meij J. G. Wolf, d.d. 23-10-1964; A. C. I. van der Meulen, Arbeidstechnisch Bureau, met meij W. H. Klis, d.d. 27-10-1964.

GEBOREN

Den Haag: Berend Johannes, zoon van B. J. Hermans, Bedrijfsbureau Telco, d.d. 6-10-1964.
Sneek: Elisabeth Christina, dochter van W. J. de Timbos, Arbeidstechnisch Bureau, d.d. 1-10-1964; Ester Jolanda, dochter van G. A. A. Leune, Preparatie, d.d. 6-10-1964.

Eerste paal voor woningbouw

De 13e oktober was voor de gemeente Sneek en indirect ook voor ons bedrijf aldaar een dag van betekenis. Burgemeester L. Raaijmakers jaagde toen als een volleerde heibas een 16 meter lange betonnen paal in de grond.

Deze handeling markeerde het begin van de bouw van een complex van 161 woningen (annex winkels en garages) in de uitbreiding Lemmerweg-West. Deze bouw vindt plaats voor rekening van de N.V. Pensioenvoerkeringsmaatschappij „Metallicus“ waarvan ons pensioenfonds een der contractanten is. De te bouwen woningen zijn ten dele bestemd voor personeelsleden van onze fabriek in Sneek.

Na het slaan van de eerste paal werd de genodigde lunch in hotel De Wijnberg aangeboden. Aldaar voerde onder anderen Dirs. C. A. A. van Luttervelt, chef Public Relations, het woord namens onze directie.

Langs deze weg wil ik de directie, chef en collega's van wijlen mijn echtgenoot C. de Bruijn hartelijk danken voor de bijzondere belangstelling die wij tijdens zijn ziekte en bij zijn overlijden mochten ontvangen. Uw medeleven heeft mij in deze moeilijke tijd veel steun gegeven.

Mevrouw G. Th. de Bruijn-Temmer.

PUZZEL

Nr 132

In het onderste gedeelte van dit schema moeten 9 woorden van 6 letters worden ingevuld. Eén of twee letters van elk woord is of zijn gemerkt met een getal. Deze letters moeten in de met dezelfde getallen gemerkte vakjes bovenin het schema worden ingevuld. Hier ontstaat dan het wapenonderschrift van één der Nederlandse steden. Welke stad dit is, kunt u te weten komen door de beginletters van de woorden van 6 letters (achter: A tot en met D) van boven naar beneden te lezen.

A. Sprekerstrubnes (Lat.); B. slag in het gezicht; C. kopspijker; D. kleine soort wilde duif; E. horizon; F. ijzeren werktuig der zelmakers om de nden glad te wrijven; G. geneesheer; H. denkbeeldige spil waarom de aarde in 24 uur éénmaal ronddraait; I. soort onderbed.

Oplossingen moeten uiterlijk woensdag 4 november a.s. in het bezit zijn van mevrouwrouw Hartstikker, redactie VDH-tje Den Haag.

De volgende prijzen zijn beschikbaar: 1e prijs f 15,—, 2e prijs f 10,—, 3e prijs f 7,50, 4e, 5e en 6e prijs f 5,—.

EEN VOORBEELD VAN SAMENWERKING

Twee weten meer dan een. Het is wel zeker dat 6 nóg meer weten. En toen kwamen het voor elkaar.

Er is een fout gemaakt. Begrijpelijk, maar heel jammer.

Hersens worden gepijngd hoe de fout kan worden hersteld. Er wordt een opdracht gegeven en iemand gaat aan het werk (no. 1). Een collega komt langs. „Wat sta jij te prutsen?“. Uitleg. Twee denken verder. De langskomer krijgt een idee, een reuze idee (no. 2). Het lukt. Nu even laten vlakslippen (door no. 3) en laten bekijken voor die draad (door no. 4). Als dan nog wordt vastgesteld dat de kwaliteit er niet onder heeft geleden (door no. 5), kan het product weer verwerkt worden (door no. 6).

6 mensen hebben zich er voor ingezet dat een fout kon worden hersteld. Ze wisselden gedachten uit en leverden daarmee een staaltje van teamwork van de eerste orde.

Rond de tafel bij de heer Lagendijk, bedrijfsleider Manweg (want daar speelde deze kwestie) is de affaire de vorige week nog eens goed uit de doeken gedaan. Als aandaken aan de geleverde prestaties kregen „de 6“ elk een lederen portefeuille overhandigd. Spontaan merkte een van hen op: „Dat vind ik hardstikke leuk!“ Op de bekende opmerking „Dat u hem in gezontheid mag verslijpen, werd toen nog de niet onduidelijke wens van de ontvanger uitsgesproken „Dat er dan maar zeer veel in mag komen te zitten. Zo blijft er dus altijd nog wat te wensen over.

Mogen wij tot slot even het team aan u voorstellen? Het zijn onder aanvoering van Ir. F. Mohar, Procesontwikkeling; L. van Dam — Procesontwikkeling; W. J. Groenewold — Radiomontage; J. A. H. Hekker — Procesontwikkeling; L. A. Orth — Nabewerking; H. B. Oterdoom — Procesontwikkeling; J. W. Plat — Radiomontage.

1	2	3	4	5	6
7		8	9	10	11
	12	13	14	15	16
9		1		15	
	3			6	
		11	2		
			8		
	10				7
		5			14
		4	16		
			13		
					12

TOT FL

In een de Van der Hee Om deze naam INDO van Indola N om te ruilen f 1.000,— aa f 1.000,— aa

Het hierof moet gezien Hiermede De beide dir niet in de laa gekomen, da beide ondern

De nieuw Van der Hee zal met haar technisch en naar verwacht

Wij verhel Weg afgelegd gesproken ka wij vertrouwe

School er

Het is nog nie onderwijs in Ne van de maatsch leide. Het scho getheel binnen he en examensen, senaars en schoo is dat anders gev meer en meer g gene wat de m leering vraagt; held het bedrijfs belangstelling vo doet aan de to nemers.

Een van de zijde belangstell is het Contacter wijs (CBO). In ha dit CBO organis drijven jaarlijks e

Zuid Amerikaanse ervaringen en wetenswaardigheden

Tijdens een recente reis heeft onze speciale verslaggever voor dit gebied weer enkele nieuwe ervaringen opgedaan, waarvan er hier een volgt.

EL SALVADOR

Op onze reis op papier door Latijns Amerika — aan het begin van dit jaar in het VDH-tje aangevaren — komen wij ook in het kleinste staatie van het Amerikaanse continent: de republiek El Salvador.

Het land grenst in het noorden aan het zeer schitterrijke Guatemala, in het oosten aan Honduras en in het westen worden de stranden en rotsen bespoeld door de langzame hoge rollers van de Pacific of Stille Oceaan.

El Salvador dankt zijn naam aan Christus, de Redder (Spaans: El Salvador) van de wereld. Het is een der zogenaamde Centralamerikaanse „bananerepubliekjes“. Bananen zijn namelijk een der belangrijkste exportproducten. Het is het dichtstbevolkte van alle Latijnsamerikaanse landen, ook al heeft het op een zelfde oppervlakte als Nederland slechts circa 2,6 miljoen inwoners, voornamelijk Indianen en Mestizen (halfbloeden).

Ook bezit het land zeer veel vulkanen, waarvan sommige nog niet zijn uitgewerkt. Het is werkelijk niet overdreven te zeggen, dat waar men zich in El Salvador ook in de open lucht bevindt, men altijd minstens één vulkaan ontwaart.

Vulkanisch is ook de politieke situatie. Het land is thans 125 jaar onafhankelijk (van Spanje) en heeft in die periode een ongeveer even groot aantal revoluties meegemaakt. De armoede is dan ook nog groot en veel werkgelegenheid is er niet, ofschoon hierin de laatste jaren door een verdergaande industrialisatie wat verbetering komt. Alle cultiveerbare grond is bebouwd, maar meestal nog op gebrekkige wijze, zodat de gemiddelde opbrengst ver beneden die in bij voorbeeld Europa of de Verenigde Staten ligt.

Een democratische regering, die te veel ineens voor de laagste klassen wil doen, (en let wel: velen uit deze klassen hebben een „inkomen“ van slechts enkele dollars per jaar) wordt al snel door de „alta sociedad“, d.w.z. de enkele schatrijke en zeer invloedrijke families, gewipt.

Dit laatste is dan ook een der oorzaken van de corruptie die in het ambtenarenkorps van nagenoeg alle Latijnsamerikaanse landen heerst. Van president tot allerlaagste ambtenaar realiseert men zich, dat het rijk maar kort zal zijn en natuurlijk moet men in deze korte spanne tijds een zo groot mogelijk buit in de wacht zien te slaan.

De misdaad tiert ook welig in dit land, vooral in de hoofdstad San Salvador. Het is hier gezinszins een uitzondering om, wanneer je bij voorbeeld midden in het drukke

centrum op de bus staat te wachten, plotseling een vriendelijk lachende Salvadoreen naast je te ontdekken, die broederlijk zijn arm om je middel slaat.

Met diezelfde vriendelijke grins op zijn tromme mompelt hij dan hoogst beleefd, dat hij gaarne je portefeuille in ontvangst zou nemen, in welk geval hij het mes, dat hij in zijn „broederlijke“ hand heeft, niet zal doordrukken. Het is aan te bevelen aan zijn verzoek te voldoen.

Een bevriende relatie nodigde mij eens uit op een zaterdag zijn „finca“ (plantage) van Cashew-noten met hem te gaan inspecteren. Dit betekende een autorit van circa twee uur in een „Landrover“, gedeeltelijk over een redelijk goede weg, gedeeltelijk over een modderpad en daarna een rit te paard van verscheidene uren, dwars door de wildernis, door snelstromende riviertjes en manshoog gras. Beiden met een pistool opzij en met onze „sombrosos“ (grote strohoeden) en leren beekknappen ter bescherming tegen doornstruiken, zagen we eruit als rassche „Gauchos“.

De eindelijk gebiedt me te zeggen, dat ik me aanvankelijk ook echt als zodanig voelde, tot na ongeveer twee uur rijden. Toen voelde ik iets anders. Het was dan ook al menig jaartje geleden, dat ik mijn uitgebreide ruiterervaring opdeed op de knol van de schillenboer.

De volgende ochtend stond ik met een vertrokken gezicht en een luidruchtig geuit, doch volkomen gefantaseerd enthousiasme op de waterstijl... voor het eerst van mijn leven.

Voor degenen onder u, die deze laatste sport wel beoefend hebben, behoeft ik er verder niet over uit te wijden hoe ik na dit machting interessante en oh zo pijnlijke weekend op maandagochtend uit mijn bed gekropen kwam.

INHEEMSE ZAKEN

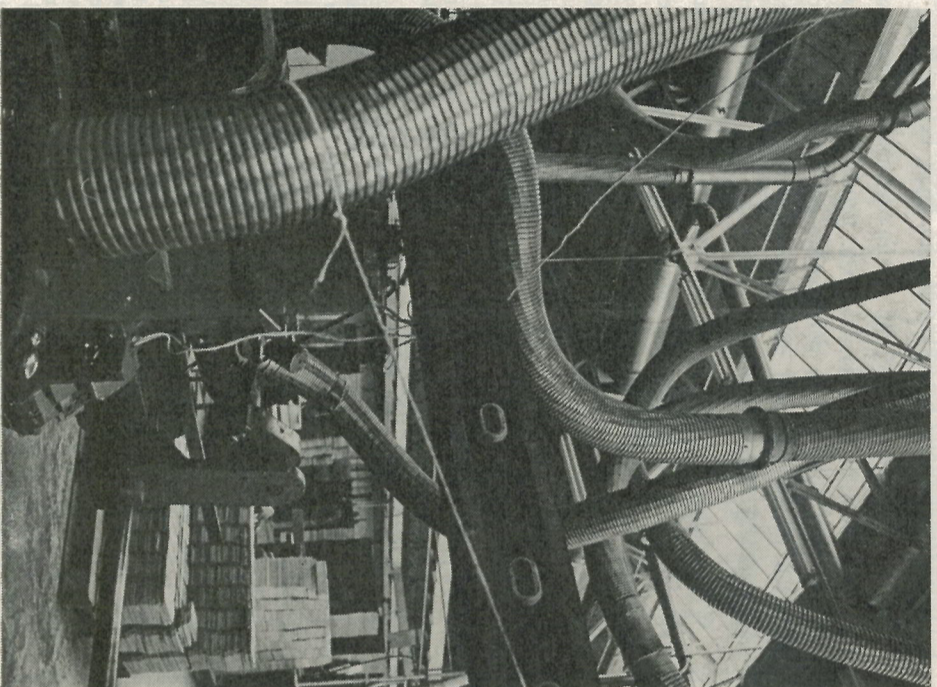
Binnen korte tijd heeft de afdeling Personeelszaken Den Haag weer een mutatie wegens het vertrek van de bedrijfsinspectiechef Manweg, de heer G. F. Thooft.

Per 1 november a.s. zal deze plaats worden ingenomen door de heer J. D. van Dijk.

Vrijdagsavond 6 november a.s. zal het VDH Mannenkoor optreden voor de bewoners van het bejaardentehuis Nieuw Heeswijk te Voorburg met medewerking van Willy Grootenboers (werkzaam op de Salaris- en Fondsadministratie Den Haag), zang.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Haagse Beroepsbrandweer werd onlangs een receptie gehouden, waaraan Van der Heem N.V., Den Haag was vertegenwoordigd door de heren Drs. C. A. A. van Luttervelt en N. W. Lagendijk. Zij moesten tegenover de hoofdmacht van de Haagse brandweer, de heer J. van Houten, wel erkennen dat VDH, hoewel de grootste industrie van Den Haag uitmaakt, tot de slechtste klanten behoort. Dit is echter mede te danken aan de afdeling brandpreventie van de Haagse brandweer, die ons goede adviezen geeft.

Vervolg pag. 4 kolom 3

Hij is zo makkelijk om zijn poot doelt heb je er geen kind aan.

Parkerproblemen

Herhaaldelijk wordt de afdeling Public Relations benderd door bewoners van huizen in de omgeving van ons hooftdrijf — in het bijzonder van de Koningin Wilhelminalaan en van de Broekslootkade in Voorburg — over het ongerief dat men ondervindt van auto's die door Van der Heemers voor hun deur worden geplaatst.

Het antwoord op die klachten kan niet anders luiden dan: „Jammer voor u, maar wij weten er geen oplossing voor“. Naarmate het aantal auto's in ons land toeneemt krijgen immers alle wijken hoe langer hoe meer met het parkeerveraarsstuk te maken. Pogingen in dit opzicht „eigen straatje schoon te houden“ — hoe begrijpelijk deze soms ook kunnen zijn — moeten onder deze omstandigheden dan ook tot mislukking gedoemd worden geacht.

Nogmaals: dat kan heel vervelend zijn, maar een zich overal in binnen- en buitenland voordoende ontwikkeling is met vriendelijke verzoeken nu eenmaal niet tegen te houden. (Over de onvriendelijke zullen wij het maar liever in het geheel niet hebben.)

Deze overtuiging weerhoudt ons er overigens niet van gevolg te geven aan het verzoek van één der omwonenden de aandacht van onze automobilisten te vestigen op het ruime parkeerterrein op de hoek van de Parkweg en de Laan van Nieuw Oostende, beide in Voorburg. Autobezitters die er graag enkele minuten lopen voor over hebben om hun wagen een veiliger plaats te geven dan langs een druk bereden straat kunnen met deze tip getreid zijn.

Familie-excursies Den Haag

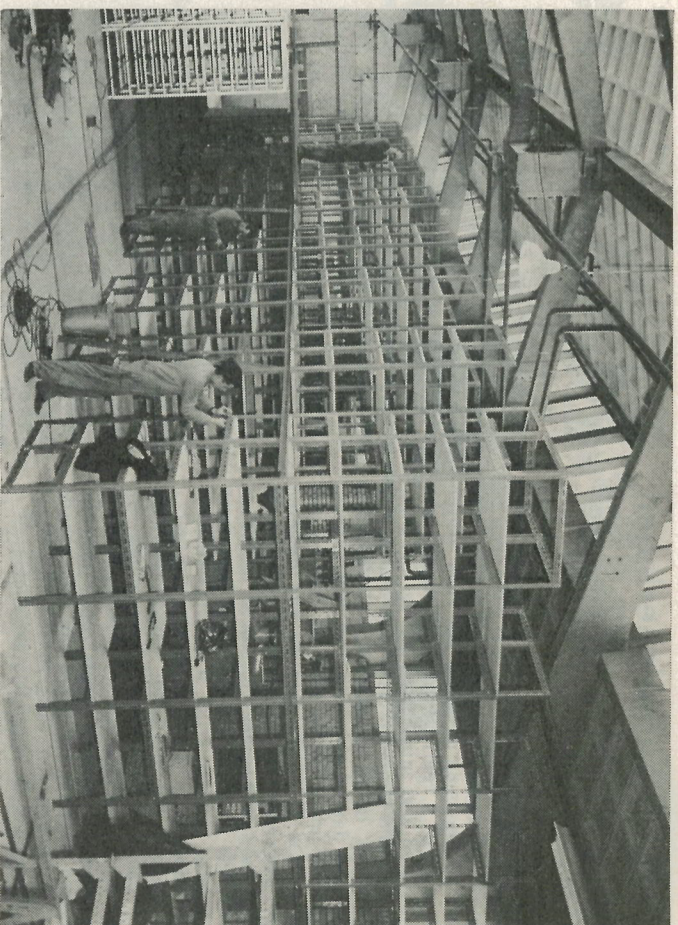
Binnenkort hopen wij weer te starten met familie-excursies. Voor de Van der Heemmers die reeds langere tijd in onze dienst zijn is het woord familie-excursie een bekend begrip. Voor degenen die de laatste tijd bij ons zijn komen werken, willen wij graag even duidelijk maken wat het in grote lijnen inhoudt.

Indien u aan zo'n excursie wilt deelnemen, dan stellen wij u samen met twee introducties in staat om op een daartoe vastgestelde middag een rondgang door de belangrijkste afdelingen van ons bedrijf te maken. Daarnaast krijgt u door het zien van onze bedrijfsfilm een indruk van de gang van zaken in Utrecht en op de ENAF. Mocht in de rondgang de afdeling waar u werkzaam bent niet zijn opgenomen, dan wordt u zo mogelijk in de gelegenheid gesteld tijdens de excursie met uw introducties even uw afdeling te gaan bekijken. Om tevens een indruk te krijgen van de werking van de afdeling, wordt u zo mogelijk in de gelegenheid gesteld te bezoeken van familieleden aan zogenaamde beschermde afdelingen met is toegestaan.

Voor deze excursie kunt u zich opgeven via uw tijdschrijver als u in de fabriek werkt. Is dat niet het geval dan kunt u zich opgeven bij uw afdelingschef.

U ontvangt dan te zijner tijd via uw chef een uitnodiging om op een vrijdagmiddag met verlof rekening fabriek ons bedrijf zelf te bekijken en aan uw familieleden te laten zien.

Afdelingschefs en tijdschrijvers wordt verzocht de opgaaven te zenden aan afdeling Arbeidszaken.

Een nieuwe jas voor het C.S.O.M.

Het Centraal Service Onderdelen Magazijn te Den Haag is uit zijn jasje gegroeid. De steeds toenemende hoeveelheid goederen maakte het noodzakelijk naar een grotere ruimte om te zien. Aangezien ruimte schaars is (en duur), is naar een oplossing gezocht om de beschikbare ruimte intensiever te gebruiken. De oplossing is gevonden door zogenaamde etagesstellingen toe te gaan passen.

Op de stellingen, die op de grond geplaatst zijn, wordt een roostervloer gemaakt, waardoor het mogelijk is hierop nog eens eenzelfde hoeveelheid stellingen te plaatsen. Hierdoor is dan wel een ruime nodig, die tenminste 4,5 meter hoog is; daarom wordt het magazijn verplaatst naar de loods aan de Saturnusstraat tegenover de postiersloge aan de achterzijde van het terrein.

Op de foto ziet u op deze plaats de etagesstellingen in aanbouw. Zodra de verbouwing en vernieuwing voltooid zijn, zullen wij u het resultaat laten zien.

Game, set en match

In januari 1965 zal voor de 4e keer de tafeltennismatch tussen Van der Heem en Stokvis verspeeld worden om de mooie Leo van der Heem-wisselbeker. Deze beker, die na enerwende strijd (19—18) dit jaar in ons bezit bleef, werd de beide eerste ontmoetingen door Stokvis gewonnen. Daar de partij, die driemaal achtereen of in totaal vijfmaal wint, de beker in blijvend bezit krijgt, is het nu bij de stand 2—1 voor Stokvis meer dan ooit van belang. In januari aanstaande niet te verliezen. Wij dienen derhalve zo sterk mogelijk voor de dag te komen, willen wij enige kans op succes hebben.

Om bekend te worden met de sterkte van iedere speler en om een trainingsprogramma te kunnen opstellen, wordt nu reeds de inschrijving geopend. Inschrijvingen (alleen schriftelijk) kunnen worden gericht aan de heer Breure, Bedrijfssteekkamer Telco, met opgave van: speelsterkte, eventuele competitieklasse, afdeling, toestelnummer, waaraan men te bereiken is.

De termijn van inschrijving sluit 18 november.

Hoogstwaarschijnlijk zal de massakamp weer op vrijdagavond worden verspeeld. Op de diverse Haagse mededingingsborden zal bovendien een algemeen inschrijvingsformulier worden opgehangen, in het bijzonder bestemd voor diegenen die nog

nooit hebben meegespeeld. De organisatie is wederom in handen van de heren Van 't Oever, Breure en Poortier.

De selectie en opstelling van de teams wordt verzorgd door de Keuzecommissie, waarin zitting hebben de heren Redey, Sleuwaegen, Poortier en Breure.

Van 't Oever.

FILMAVOND

Coca Cola — een naam die u allen kent — heeft zich bereid verklaard een filmavond te verzorgen voor ons Haagse personeel. Dat zal gebeuren op

woensdag 4 november a.s., 8 uur in de kantine Kastentabriek.

Een 3-tal kleurenfilms zal worden vertoond, t.w.

De Olympische Spelen in

1948

Bezoek aan het Kruger

Wildpark

De wondermoosie wereld.

Een verrissende dronk hoort hier —

welhaast vanzelfsprekend — bij.

In de pauze zal een quiz worden gehouden met leuke prijzen.

Kaartverkoop voor deze interessante avond op maandag 2 november a.s. in beide pauzes.

Perzische herinneringen (vervolg)

De prijzen zijn geen van alle vastgesteld. Het hangt er allemaal van af wat de ander betalen wil. Als men dus iets wil kopen — laten wij zeggen een kilo appels — dan zal de koopman ongeveer 40 rials vragen (1 rial = 5 cent). Maar dan schudt u uw hoofd en zegt minachtend dat ze niet meer waard zijn dan 20 rials. Dan begint de koopman op te snijden over de kwaliteit en zegt dat hij zijn prijs niet laat zakken. Maar u houdt vol en zegt: 20 rials en niet meer. De koopman gaat nu iets toegeven en laat zijn prijs dalen tot 35 rials. U bent nog niet geheel tevreden, hoewel u ook iets toegeeft: 25 rials. Na lang heen en weer gepraat krijgt u de appels voor 30 rials.

Zo gaat het met alles. Van overhemden tot bananen; van Perzische tapijten tot ballpoint. Slechts enkele artikelen hebben vastgestelde prijzen: zoals sigaretten, die kosten 20 rials per pakje van 20. Ook de taxis hebben een vastgestelde prijs. Maar daarover zal ik apart iets vertellen.

Als men souvenirs gaat kopen, zal de koopman heus wel aan uw neus of oren zien dat u buitenvander bent en dus zal hij een extra hoge prijs vragen. Wanneer u langer dan een paar weken in Iran verloft, weet u dat wel en u noemt daarom een extra lage prijs. Na veel heen en weer gepraat wordt men het eens over een prijs waarmede beiden tevreden zijn. Toch heeft de handelaar wat verdrend en u bent bedruvd. Al bent u nog zo slim, de handelaar is nóg slimmer.

Er zijn enkele souvenirwinkels, die op hun ramen hebben staan: „Fixed prices”. Maar die prijzen zijn dan ook flink hoog. Daar kunt u alleen heengaan om ongeveer de prijzen te weten te komen en om vast te stellen dat u die prijs zeker niet moet betalen.

Als ik souvenirs ging kopen, vond ik dat altijd een feest. Je staat een uur of langer in de winkel om over 10 toman te debatteren. (Men zegt voor 10 rials altijd 1 toman; de munteenheid bestaat niet in geld, maar is een volksuitdrukking.) De handelaar herhaalt steeds dat hij niet lager kan gaan omdat hij dan geen winst meer heeft. U zegt dat u niet hoger gaat omdat u niet meer wilt betalen. Punt. Uit. Die avond komt het veelal niet tot een overeenstemming. Misschien de volgende avond. Of nooit.

De vrouw van de bedrijfsleider vertelde mij eens hoe zij aardeiten kocht. Als de man aan de deur kwam, vroeg hij 8 toman; ongeveer 4 gulden dus. In het begin betaalde zij dat zondermeer. Maar later begon zij ook te handelen. Kwam die man weer; dan zei hij weer 8 toman. Maar als zij zich ondraaide, was het al 7 toman. Liep zij in de richting van de huiseur, dan werd het 6 toman en uiteindelijk kreeg zij ze voor 5 toman.

Ik hoorde eens een Perzische jongen aan een handelaar vragen hoeveel de armband zag voor een hortoge koste. De armband zag er vrij goed uit, er stond „stainless steel” op, maar dat werd met een „stainless” korreltje zout genomen. De man zei: 10 toman. De jongen keek hem eens minachtend aan en zei: 4 toman. Vervolgens begonnen zij te disputeren. Drie keer liep de jongen weg en drie keer kwam hij terug. Hij kreeg die armband inderdaad voor 4 toman (2 gulden). Maar dat het niet veel zaaks was, bleek een paar weken later. De armband vertoonde op verschil-

lende plaatsens vreemde vlekken en het mooie double (?) ging eraf.

Tja, zo gaat het meestal. Als jij denkt een koopje gehad te hebben, heeft de handelaar toch nog winst gemaakt.

Nu iets over de prijzen. Alle goederen, ook het voedsel, zijn meestal goedkoper dan in Europa. Maar omdat de kwaliteit minder is, bent u toch duurder uit. Alleen op medicijnen wordt zo'n laag invoerrecht betaald, dat ze bijna dezelfde prijs hebben als in Holland, of iets meer. De rest van de importgoederen is in Iran vreselijk duur. Om een Klein voorbeeld te noemen: voor een Maggi bouillonblokje, dat in Holland ongeveer vijf cent kost, betaal je in Iran het vier- of vijfvoudige.

Dan is er nog het grote verschil in de prijzen. Als men in de Iran-Super gaat kopen, is men vrij duur uit. Het is een hele grote supermarkt, waarop menige inwoner van een stad in Holland jaloeers zou zijn. Het ziet er allemaal vrij fris en goed uit. Maar er moet ook voor betaald worden. De suiker bij voorbeeld kost 30 rials per kilo. Zo op het oog ziet die er vrij uit, maar kijkt men goed, dan vindt men er allerlei zwarte dingetjes in.

Het vlees is niet zo duur, meestal iets duurder dan in Holland. Maar het is heel vers. Een koe wordt om tien uur 's morgens geslacht en om twaalf uur wordt het vlees al verkozcht. En omdat het nog niet bestorven is, is het zo taai als gedroogde lijn.

Sterke drank wordt er ook wel verkozcht, maar tegen hoge prijzen. Voor een fles Russische wodka betaalt men bijna vijftig gulden, evenals voor een fles whisky. De Franse wodka kost weliswaar maar een tientje per fles, maar is dan ook veel minder van kwaliteit en zo is het ook met de cognac.

P. Naayen.

Tippelen maar!

De heer R. Lokkema, afdeling Radio-montage Sneek, is een verwoerd wandelaar. Als lid van de vereniging „Lange afstand Tippelaars” te Amsterdam heeft hij deelgenomen aan de monstervandelfocht Parijs—Amsterdam.

Van zondag 10 op maandag 11 oktober werd te middernacht in Parijs gestart. De zaterdag daarop werd om half drie Amsterdam bereikt. In nog geen zes dagen was toen ruim 530 km afgelegd.

Zonder een enkele blaar arriveerde de heer Lokkema ten stadhuize, waar de wandelgroep officieel werd ontvangen, onder belangstelling van radio- en TV-mensen uit binnen- en buitenland.

Wij wensen de heer Lokkema proficiat met dit sportieve succes.

J. Lamminga.

EHBO-ers gevraagd

De nieuwe cursus EHBO voor het Haagse bedrijf zal op vrijdag 20 november starten. Onder leiding van onze bedrijfsarts, dokter R. de Wit, en instructeur P. P. de Tombe zal dan een begin worden gemaakt met het leren verlenen van Eerste hulp bij ongelukken.

De lessen zullen iedere vrijdagmiddag van 15.00—17.00 uur worden gegeven.

Er kunnen nog enige cursisten gepriatst worden. Indien u er belangstelling voor heeft, kunt u zich opgeven bij de afdeling van de Bedrijfsgezondheidsdienst (toestel 501). Maar doe het dan zo snel mogelijk.

Bedrijfsgezondheidsdienst.

Oplissing puzzel 131

Horizontaal: 1. schuw; 3. lenig; 5. el; 7. te; 8. naderhand; 11. nee; 12. ked; 14. Es- sen; 16. opa; 18. kern; 20. Olga; 22. riks; 23. ader; 24. slee; 26. item; 28. sta; 29. ledig; 32. dok; 34. Ted; 35. doorregen; 38. de; 39. ma; 40. lent; 41. sat.

Verticaal: 1. strak; 2. wed; 3. Lea; 4. gamma; 6. lens; 7. thee; 8. Nederland; 9. rest; 10. drogreden; 13. e.k.; 14. enkel; 15. nodig; 17. pa; 19. Rie; 21. Let; 24. s.t.; 25. Ode; 27. m.o.; 28. schol; 30. ôtre; 31. idem; 33. kroon; 36. ode; 37. ga.

Prijswinnaars

1. (f 15—) R. E. G. Dorsman, 3370.
2. (f 10—) J. A. H. Hekker, 2122.
3. (f 7,50) G. G. Roghair, 3390.
4. (f 5—) H. Zomer, 3370.
5. (f 5—) P. Spaans, 2531.
6. (f 5—) H. van Kerpel, 6100.

Jubileumviering

G. A. Crielgaard

Onder grote belangstelling betrad de heer G. A. Crielgaard 22 oktober j.l. de kantine van de ENAF om gehuldigd te worden in verband met zijn 25-jarig jubileum.

De heer Crielgaard was vergezeld van zijn echtgenote en 3 van zijn kinderen.

In de speciaal voor deze gelegenheid gezellig ingerichte kantine werd de heer Crielgaard achtervolgens toesproken door de heer C. H. Brakman, bedrijfsleider ENAF, C. Schrevel, plaatsvervangend hoofd Personeelszaken, J. D. van Egmond, directe chef van de jubilaris en C. G. Evers namens de Ondernemingsraad.

Het was wel duidelijk dat het geen van de sprekers moete koste om vriendelijke dingen tegen de heer Crielgaard te zeggen, om de eenvoudige reden dat van deze jubilaris alleen maar vriendelijke en aardige dingen gezegd kunnen worden. Grote betrouwbaarheid, strijtheid in zijn werk, welwillend verzuim en dergelijke complimenten kreeg de heer Crielgaard te horen, en terecht.

De heer Evers bood namens het gehele personeel van de ENAF een mooie kamerlamp en een elektrische klok aan, twee cadeaus waarmee de familie Crielgaard erg blij was.

Bewogen dankte de heer Crielgaard ten slotte voor de prachtige viering van zijn jubileum en voor de mooie cadeaus.

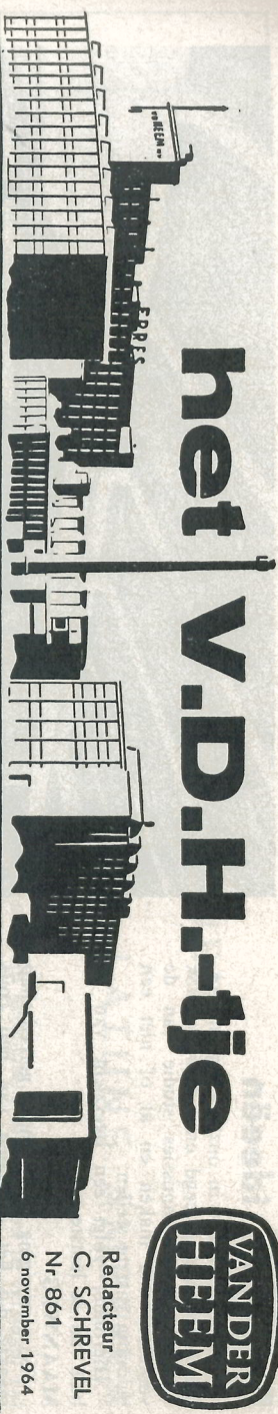
Inhemeuse zaken (vervolg)

De heer P. ten Pierick, secretaris Centrale Ondernemingsraad, heeft vrijdagavond 23 oktober j.l. voor de Ondernemingsraad van J. C. van Straten's Liften- en Machinefabriek N.V. en genodigden een lezing gehouden over de werking en de organisatie van de Ondernemingsraad in het moderne bedrijf.

De afdeling Public Relations zond namens ons bedrijf een felicitatie aan de winnaars van de twee gouden medailles bij de Olympische Spelen; de 4 wielrenners en Anton Geesink.

Zag u het zo?

Afzetting Alteskinner in de Wachtende Hondberwing Den Haag.

het V.D.H.-tje

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr. 861
6 november 1964

VANDER HEBEM

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

Belangrijke C.O.R. vergadering

In de COR-vergadering onder leiding van Ir. P. G. Zaitjer en in aanwezigheid van de heer L. C. Gussenhoven werd woensdag 28 oktober j.l. een aantal belangrijke kwesties aan de orde gesteld; hieronder waren de fusie tussen Indola N.V. en Van der Heem N.V. en de vakantie over 1965.

Directiemedelingen

De heer Zaitjer deelde de raad mede, dat deze week door de besturen van Indola N.V. en Van der Heem N.V. tot fusie was besloten. Er komt in het VDDH-tje van vrijdag 30 oktober hierover een mededeling, maar ik wil dit nu reeds aan de COR officieel mededelen, aldus de heer Zaitjer.

De nieuwe naamloze vennootschap, die de naam Indohem krijgt, moet gezien worden als een overkoepelende organisatie; de beide grote vennootschappen Indola en Van der Heem blijven bestaan.

Indohem N.V. zal geleid worden door een raad van bestuur, bestaande uit 5 personen, 2 directeuren van Indola, namelijk de heren W. H. Brakamp en H. Kohn, en de 3 directeuren van Van der Heem N.V., de heren L. C. Gussenhoven, F. de Hartog en Ir. P. G. Zaitjer.

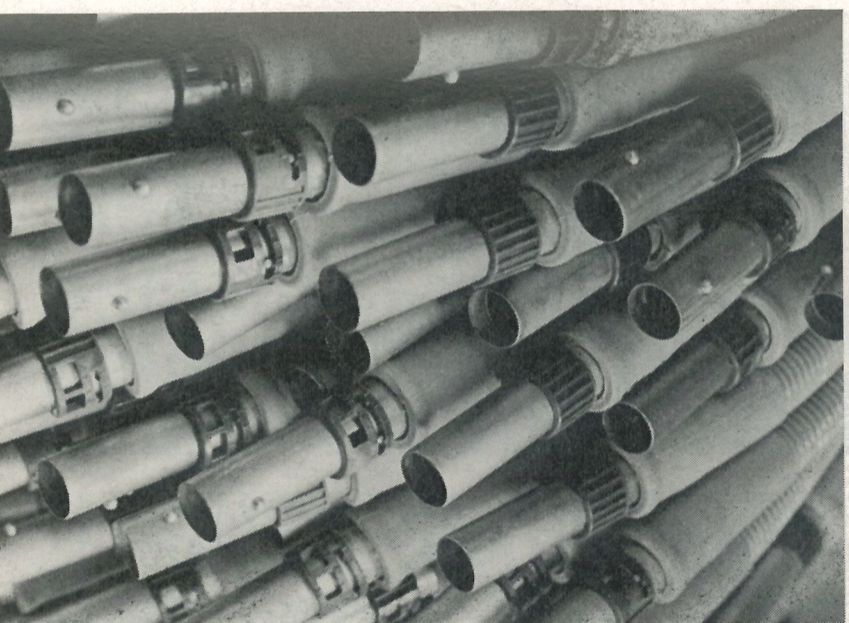
Zoals in de mededeling aan het personeel duidelijk is gesteld zal de officiële fusie in

het begin van het jaar 1965 plaatsvinden. De directie van Van der Heem en ook de directie van Indola zijn blij met deze fusie en hebben goede verwachtingen van de samenwerking.

De nieuwe vennootschap zal ruim 5.000 medewerkers tellen, waardoor zij gerekend kan worden tot de grotere bedrijven in Nederland.

Uiterraad zal het nog enkele jaren duren voordat er sprake kan zijn van een volledige op elkaar ingespeeld zijn. De directies verwachten dat alle medewerkers er het hunne toe zullen bijdragen om een goede en vlotte gang van zaken te verkrijgen.

Onze exportafdeling Van der Heem Internationaal N.V. is dezer dagen naar het gebouw Rauch in Scheveningen verhuisd, dat ook door de exportafdeling van Indola is betrokken. De directies van beide vennootschappen achten het wenselijk, alhoewel de fusie nog geen feit is, nu reeds in het bu-

Remnarketten voor de eerste bemende ruimtevaart naar de maan.

ZO
KUNT
U
HET
OOK
ZIEN

Over de gegevens van het rapport over vakantiespreiding heeft de heer Zaitjer, zoals hij in de vorige COR-vergadering toezegde, een uitvoerig gesprek gehad met de toefunctionarissen uit onze bedrijven om na te gaan of vakantiespreiding mogelijk is zonder dat produktiestagnatie optreedt. Bij dit gesprek is gebleken dat er een groot aantal naar de mening van de bedrijfsleiding niet op te lossen problemen is als wij de vakantie zouden gaan spreiden. De vakantie zal praktisch door iedereen genoten worden binnen het tijdbestek van 3 maanden, wat een grote produktiestagnatie tot gevolg zal hebben. Daarnaast eist het onderhoud van onze installaties toch ook in bepaalde delen van het bedrijf een vaste aanwezigheid van vakantiespreiding.

Op grond hiervan heeft de directie besloten niet tot vakantiespreiding over te gaan.

De heer Zaitjer verzocht daarna de raad de fabrieksvakantie voor 1965 vast te stellen. Na enig overleg werd vastgesteld dat de 2 weken aanwezigstoten vakantie voor 1965 zal zijn van maandag 19 juli tot en met vrijdag 30 juli.

Aangezien Kerstmis in 1965 op zaterdag en zondag valt en Nieuwjaarsdag ook op zaterdag is het niet nodig voor 1965 col-lectieve snipperdagen vast te stellen. Alle snipperdagen voor 1965 kunnen dus individueel worden opgenomen.

Vervolg pag. 2 kolom 2

Diep geroerd door de overweldigende belangstelling bij het overlijden van mijn geliefde man wil ik uit de grond van mijn hart de directe, collega's en medewerkers danken voor alle steun die zij mij in die moeilijke dagen hebben gegeven.

S. J. Wijenberg-Dijkstra.